

ANUL XXXI
42
(1379)
Sâmbătă
15 octombrie
1988
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă!



Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

PENTRU OAMENI, PENTRU VIITOR

toamna care este întotdeauna un anotimp de maximă concentrare a spiritului gospodăresc, un anotimp al rodului dar, în același timp, și unul al pregătirii atențe, minuțioase a trecerii către un nou an, înregistrează în întreaga viață social-economică a patriei momente noi, sub semnul unui proces continuu ce se concretizează în aspirația spre mai bună organizare și eficiență sporită a tuturor domeniilor de activitate, spre o nouă calitate a muncii și vieții noastre.

Desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 11 octombrie a examinat și aprobat Programul privind asigurarea producției de energie, folosirea rațională a energiei electrice, termice și a gazelor naturale și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioada de iarnă 1988-1989. Accentuând asupra necesității organizării superioare a tuturor activităților, a închiderii oricăror canale ale risipelor de energie și combustibil, programul stabilește repere ferme, capabile să asigure protecția unor materii prime vitale pentru economia noastră. Cele două decrete ale Constituției de Stat, care au urmat acestei ședințe, statuează normele de consum și măsurile ce trebuie aplicate vizând în același timp majorarea consumurilor normale lunare și reducerea tarifelor la energia electrică livrată populației.

Expresie a caracterului profund umanist al politicii partidului și statului nostru, a grijii pentru dezvoltarea continuă a economiei noastre și, deopotrivă, pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, măsurile la care ne referim determină o puternică mobilizare a tuturor colectivizelor de muncă. Puse în dezbaterea Ședinței Comitetului Politic Executiv și aprobate în acest for, propunerile privind aniversarea a 70 de ani de la făurirea statului național unitar român, prezintă înaltul elogiu adus unui moment unic al istoriei noastre — Marea Unire de la 1 decembrie 1918 — moment care a încununat lupta de secole a poporului

român pentru unitate și independență, împlinind marile visuri ale tuturor românilor de a trăi uniți în granițele aceleiași țări. Atmosfera în care țara întimpină marea sărbătoare de la 1 decembrie capătă astfel semnificația unui legământ statornic pe care fiecare dintre cei care trăiesc și muncesc pe acest pământ al unirii noastre pentru todeauna îl transformă într-un crez suprem de dăruire pentru înflorirea și înălțarea în viitor a patriei socialiste.

Un alt eveniment major a fost înscris pe agenda săptămânii trecute: tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a inaugurat, miercuri, 12 octombrie, Tîrgul internațional București, aflat la cea de a XIV-a ediție.

Această amplă manifestare ilustrează cu pregnanță progresele meru mai mari înregistrate de țara noastră în toate sectoarele activității economice, capacitatea economiei românești de a crea produse de înaltă performanță, competitivă, capabile de a participa la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Prezența unui mare număr de expozații de peste hotare la actuala ediție a tîrgului reflectă largul interes aprecierea de care se bucură în lume produsele românești.

Tîrgul internațional București evidențiază, în întregul său, puternicul potențial economic al României, disponibilitatea sa pentru dezvoltarea continuă a schimburilor comerciale, dorința sa de a amplifica pe multiple planuri colaborarea și cooperarea sa cu toate statele lumii. Expresie elocventă a capacității de creație a unui popor liber care, într-o îndestruabilă unitate, înfăptuiește sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășului Nicolae Ceaușescu, marile obiective ale înfloririi continue a patriei, operă deschisă spre viitor, sprijinită de bunastărie și fericiți întregii noastre națiuni.

Luceafărul

● IN ACEST NUMĂR: ● VIITOR DICȚIONAR LITERAR ● POEME DE ● GEORGE ȚARNEA ● CONSTANTIN ABALUȚA ● ION CRINGULEANU ● MARIA CERCHEZ ● COMAN SOVA ● SILIE ANDRONACHE ● PROZA DE ● ADELINA IANULI ● GERONICA LITERARĂ DE ● V. F. MIHĂESCU ● VIATA CĂRȚILOR ● COMPENDIU ● RECAPITULĂRI ● NICOLAE IORGA, CALĂTOR ● DE PAUL DUGNEANU ● CARILILE AMINTIRII ● VLADIMIR STREINU ● DE SANDA DIAMANTESCU ● REMEMORARI DE MIRCEA MICU ● CUMPARINA DE G. ALBOI ● CONFABULE DE IULIAN NEACȘU ● POEZII ȘI CENACLURI ● MAFAMOND ● SPORT DE FĂNUȘ NEAGU

PROFIL

Un blazon de apărut

Într-o poezie, intitulată „Lectură de spital”, din ultimul său volum — „Aproape imaginară” — Cleopatra Lorintu se destăinuiește: „o carte de-a mea. Reciteam rîndurile / din care odinioară crezusem să picură singe, / Nimic nu recunoașteam”. Într-adevăr, pathos-ul (în cel mai pur sens etimologic: suferință) care animă versurile acestei autoare e colector. Pătrundem cu ea într-o lume a spaimelor și a neliniștilor, stăbilită de dureri precum de serpi veninoși, torturată și torturată, căutînd flagelarea; un veritabil Ev Mediu al spiritului, prin fervoarea cu care se dedică suferinței și spasmelor. De aceea, vom păși cu o deosebită circumspecție. Asemenea situații sînt în genere artificiale și ascund cu totul altceva.

tehnice chirurgicale, zidul, grăsimea mesei de prînz, / suferim / cu inimile lîpîte una de alta, / finalul / înecîndu-se în grăsimea mesei de prînz”. Violenta respingere a civilizației orașului (meiropole) e înscrisă imediat de Cleopatra Lorintu din plin asupra autoarei, ce se închipuește în „înția doamnă de onoare / a Reginei de Iasomie”, fie „mîca principesa a presimțirilor”. Asadar, nu tradiționalismul e autentic în versurile ei, ci încercarea de evadare într-un spațiu estetizat, încercare produsă de la simbolism.

Radu Comănescu

Continuare în pag. a 3-a



Imagine din timpul vizitei oficiale de prietenie în Republica Populară Chineză efectuată în aceste zile de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Zhao Ziyang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez și a tovarășului Yang Shangkun, președintele Republicii Populare Chineze.

IN SPIRITUL TEZELOR PENTRU PLENARA C. C. AL P. C. R. Implicarea în actualitate

„Care este destinul literaturii în lumea noastră actuală?” — se întreba acum două decenii Marin Preda și tot el formula un răspuns transant referitor la enormul succes de care continuă să se bucure numeroase scrieri contemporane „tocmai într-o epocă în care — spune romancierul — am fi tentați să vedem o îndepărtare a publicului de literatură”. Dar autorul „Moromeților” considera, pe de altă parte, că romanul de la noi trebuie să facă mai mult pentru a se angaja în realitatea vie a epocii. Într-un dialog purtat cu Mihai Ungheanu — publicat în revista „Lucaefărul” din 26 aprilie 1975 — Marin Preda afirma: „In societatea noastră se petrec, fără îndoială, lucruri senzaționale, întâmplări tuburătoare. De ce nu profită toți romancierii? Vreau să spun de ce nu asistăm la o adevărată înflorire a acestui gen literar atât de tare legat de istorie? Într-adevăr încotro se îndreaptă romanul românesc contemporan? Creștem că reșorul scriitorului viză oarecum lipsa de adevărată și profundă preocupare pentru realitatea și chiar dacă între timp au apărut câteva remarcabile proze inspirate din realitatea acestor ani întrebarea lui Marin Preda își păstrează valabilitatea obligîndu-ne la o analiză lucidă.

Fără să se substituie reportajului, bineînțeles, romanul de actualitate poate surprinde imaginile momentului pe care-l traversăm, redând omul și existența socială de azi prin filtrul transfigurării literare. Proza nu dă rezolvări la marile probleme ale lumii contemporane, eci nu asta este menirea ei de fapt dar ea poate sonda realitatea umană în profunzime abordînd aspectele esențiale ale prezentului și îndemnînd prin asta la meditație. Epoca actuală este frământată de întrebări privind destinul omului „atît la răscoală” există o sensibilitate diabolică a ființei reflectată în plan moral, civilizația modernă produce importante mutații psihosociologice și toate acestea își pun amprenta pe gândurile și sentimentele omului concret, pe stilul său de viață. Literatura este în măsură să ofere imaginea adevărată a prezentului, adică să surprindă mișcările subterane ale istoriei, cu

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 7-a

1918-1988: 70 DE ANI DE LA MAREA UNIRE

Spiritul Unirii

Pe 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, printr-un act de voință al întregii suflări românești, la fel de firesc și tot atât de implacabil ca și înaintarea asurtor în ceruri, lumea aceasta străveche de la Carpați și de la Dunăre se întregi, în sîrșit. Erau acolo, ca într-un poliplic reprezentînd toate stările sociale și dinți seamă de națiunea unui întreg popor, țărani și negustori, carturari, învățători, oieri și funcționari, o întreaga societate românească reprezentată de ceea ce avea tipic și esențial. Și chiar dacă scriitorii lumii aceleia nu fuseseră acolo prea mulți, toți participă la un moment de mare înălțare și stăruitoare, astfel încît putem zice că dăși momentul nu și găsi de îndată barzi, el fusese pregătit, cu toate acestea, de ei. Octavian Goga și Aron Cotruș, și mai înainte de el George Coșbuc, „luceferii” celor dinți ani ai secolului și încă mulți alții, veniți cu acei ideal ce nu se configurează atunci ci demul căi gîndului întregirii este viu în literatura românilor încă de la primele ei manifestări stitute. Înșă, spre a fi o țară înțregită, aceasta trebuia să fie o țară independentă și Independența se făcu, la 1877, cu arma în mînă; cel care rostise vorbele fundamentale după care sîntem de-acum o națiune de sine stătătoare și independentă fusese, dar, tot un scriitor, un istoric și un romancier: Mihail Kogălniceanu. Și, mai înainte chiar, cînd Principatele se uniră sub un același domn, „unioniști” fuseseră, în Moldova și Valahia, cei mai de seamă scriitori. Istoricul „Horă a Unirii”, această emblema a unei adevărate, istorice ore astrale a românilor, e a unui poet, a lui Vasile Alecsandri, dar cei care, cu vorbe și cu fapte, întăriră acest gînd erau atunci nu puțini. O întreagă generație literară, a „dașoptului”

exprimată deplin în toate părțile locuite de români prin lăsa dîna a se uni în sîrșit, după o istorie plină de vitregiri, se regăsisse acum, la 1859, înaintea celui dinții pas fundamental către un viitor ce se prevedea, peste încă vreo zece ani și pentru un tînar din Tîra de Sus care va intruchipa esența acestei literaturi, a fi „de aur”. Înșă, la drept vorbind, acestea sînt nu momente izolate și acte de cîtușență animată doar de conștiințele treze ci expresia unui lung și irevocabil proces, comunicînd o dorință fundamentală a unui întreg popor, care, de la vîdici și pînă la oapîncă (așa cum se zicea) voise a se desfrîi în lume ca un întreg; întregul care, originar, fusese. Astfel încît, putem spune fără a greși că, înainte de toate, aceasta

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 6-a

Literatura din preajma Marii Uniri

O cercetare temeinică asupra literaturii române din sud-vestul țării a realizat-o Virgil Vintilescu în *Secvențe literare* (Editura Facla — 1987). Subintitulată *Reper literare bănățene (1880-1918)*, cartea particularizează cercetarea la un tînet ce vechi și bogată tradiție culturală, cum este Banatul. Avînd în atenție literatura din ultimele două decenii ale veacului trecut și perioada veacului nostru pînă la Marea Unire, cartea lui Virgil Vintilescu se ocupă de toate aspectele problemei luată în discuție — implicarea presei bînatene în viața literară, Societățile de lectură și conferințele literare, Decăderi spre critică și istoriografia literară modernă, Receptarea clasicilor (Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Ion Creangă, I. L. Caragiale, George Coșbuc). Folcloristica de la amatorism la știință, Proza (Ioan Po-

povici-Bănățeanu, Emilia Lungu-Puhallo, Damian Izvernicănu, Cassian R. Munteanu, Mihail Gaspari, Ștefan memorialistic și de călătorii, Poezia. Puține lucruri esențiale se mai pot spune, cred, după această cercetare a lui Virgil Vintilescu asupra literaturii din această perioadă. Cartea face un examen critic amănunțit al specificității fenomenului literar românesc din această zonă de sud-vest, „dintr-o perioadă ostilă unității noastre politice și spirituale, din pricina ocupației străine”. Autorul explică de ce a ales epoca aceasta. („Am considerat că aceasta este perioada cea mai semnificativă pentru felul în care forțele literare locale s-au integrat în ritmul nou, modern al literaturii, impus de apariția pe plan național a marilor clasici și de dorința de înnoire a scrisului, atât de relefantă la scriitorii din generația postmaioresciană. Pe de altă parte, anul 1880 a însemnat pentru Banat și începutul unei epoci de angajare complexă în viața spirituală românească, prin dorința de a stimula într-o mare măsură participarea forțelor intelectuale la făurirea ei și prin insistența pentru întemeierea unor periodice în Timișoara”. Cartea lui Virgil Vintilescu aduce interpretări noi ale fenomenului literar din sud-vestul țării, ocind clișee, căutînd o dreaptă cumpană a fixării în context. Creația în grai, prin supralicitare, a dus la izolarea, dar, paradoxal, și la o judecare în bine. Tocmai acest clișeu îl combatte Virgil Vintilescu, analizînd diferențiat creația literară de acest fel. Fără exagerări, dar și fără complexe, Virgil Vintilescu afirmă răspicat ceea ce consideră valoare și element favorizant procesului general de dezvoltare a literaturii în perioada discutată. Și în același spirit critic și prob ce caracterizează întreaga carte apreciază că „fenomenul izolării unor condeieri în paginile citorva publicații locale, unde cultivau o literatură cu caracter experimental, îndeosebi pentru a proba valențele literare ale

Alexandru Ruja

Continuare în pag. a 6-a

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR

Romanul unei civilizații

Printru soluțiile la care putea recurge pentru a se pronunța, la modul românesc, asupra omului, Mirela Roznozeanu alege una ciudată și riscantă, tîrîrea de îngădări, în vederea eliberării și realizării, atît în istoria mare (printr-o fuziune a științei cu arta, a adevărului, puterii și frumosului), cît și la scara individuală, — a naturii libere, divine a omului; pînă într-atît încît s-ar putea ajunge nu numai la „mîca magie” a manipularii spațiului și timpului (de îndemna Faustei, a lui Konstantinos, dar și a lui Sabetay, o altă „călăuză”, venind de astădată dinspre ocultatul ordin al Rozei, și plasat în

Gabriela Negreanu

Continuare în pag. a 6-a

TINĂR ÎN AGORA

Însemnele istoriei

Iluminat de frunzișul pilpitor al bășiniilor plopi și castani din preajma edificului, cu o nelămurită emoție am intrat în frumosul și primitorul muzeu orăvesc. Și era firesc să fie așa, deoarece — dincolo de tainicul îndemn pe care mi-l adresa Nicolae Pirici, președintele Comitetului orașenesc de cultură și educație socialistă — știam că această clădire găzduiește cel mai vechi teatru din țară (inaugurat la 10 octombrie 1917), teatru în care Eminescu a participat ca suflor, în vara anului 1868. La reprezentările pieselor din repertoriul trupei Pascaly. Am primit cu admirație expoziția filatelică „Mihai Eminescu” — deschisă cu prilejul aniversării a 120 de ani de la trecerea marelui nostru poet național prin acest lăcaș de cultură, am văzut în lînie și culorile picturii lui Traian Baia portretele celor mai de seamă oameni de artă și cultură din această zonă și mi-am umplut sufletul și gîndurile de istorie vizînd expoziția de ceramică, obiectele de podobă și

inventar arheologic datînd din neolitic, din epoca bronzului și a fierului, din perioada continuității daco-romane și a organizării prefeudale românești, cu dovezi materiale provenind din cetatea cnezială de la Iliia. Bogată este și expoziția de carte veche, cu „octoie”, „liturgiere” și „cazani”, ajunse în așezările acestor meșteguri din vestele centre tipografice românești de la Rimnic, Blaj, București, Sibiu, sau străine de la Buda și Viena. Am citit de pe filele îngălbenite de cernerea vremii, pagini tuburătoare despre reprezentările iluminismului bînatăen, între care pitoreștile figuri ale lui Nicolae Stoica de Hațeg (1751-1833) și a revoluționarului pașoptist Eftimie Murgu (1805-1876), se află mereu sub un nimb de lumină. Transformată în spital în timpul primului

Eugeniu Nistor

Continuare în pag. a 2-a

VIZIUNĂ FICTIONARĂ LITERARĂ

Picturalitate și densitate

Irlica, metodă cantonată în epitalul „feminin”, poate fi luată în considerare din străveche adresare aereolată de un personaj creat pentru Ghilgames, cel care își va condiționa fața de Altul inferior.

Prezența, subînțeleasă sau spusă la persoana a II-a singular, ca în poezia Ioanei Diaconescu, adaugă încă o demonstrație a profului însoțitor pe efigiile lirice feminine. În fond, poezia Ioanei Diaconescu are fragilitatea „în negativ” a trăsăturilor lirice. Ipostaza dialogată începe cu definirile neliniștitoare ale Sburătorului din volumul „Furam trandafiri”, în nervurile Mariei Banus, din „Tara fetelor”, dar printr-o deschidere de itinerar blagian: „Lumina se aude picurând / Și eu nu îndrăznesc să ies din tema înaltă / De teamă că un vântor m-ar confunda c-o vîietate din pădure”. Amestecul de identități se prelungește de-a lungul unei insistente curgeri lirice. De la poezia candorii și memoriei afective a primelor volume, epical se ridică în picturalitate și expresionismul, exemplificat în „Ceata”, locușie o artă poetică, față de care Ioana Diaconescu va crea perspectiva lirică „Poetica”, parodică în „Virtute și lumea” și reflexiv-individualizantă în ultimele cicluri.

Debutul într-un an (1967), glorificat de ascendențele ulterioare, căută identitate în ornamentele literare: „Sint pe tîm” o față pe măsura Elenei / sau ca Electra îmi agonisesc tăceri, simburile epice are culori simbolice și se creionează autopoietice devotivale.

Stratul edenic pare nefinisat în blocul realității („Vin din Moldova călare pe bour”, „Am dat nume stelelor ce-mi păreau anonime”, de opus narcisistic, început cu o invitație labirintică: „Să cînte oglinzile care vor îndrăzni / Să-mi fure chipul spre naștere infinită”. În 1970, cu volumul „Jumătate zeu”, mitologia de dată istorică sau imaginată (patinoarea „La Pavone”) se continuă cu una din măști de tradiție carnavalescă: „Pierrot”. Scurtul serial, standartizat prin personaje-substituiri, se doare demitizat: „Pierrot este un tăietor de lemne”. Pierrot este, nu este, „ca între afirmații și negații retorice să-și facă loc simbolurile. Căstul obsesiei lui Odilon Redon („Si cu un ochi de apă în loc de inimă (...) Și-mi striga în urmă c-am murit”) se încadrează unor efecte epice onirice: „Dar pe stradă nu mai era nimeni / Și Pierrot, Pierrot n-a existat”. Exotizarea livrescului, în poemul „Ofelia”, este voalată de prezente simbolice pășine („Cătei fardaj”), dar va reveni în cristalinul bacovian: „Dansa un menest stîngaci și tacticos / Pierdută totuși într-un alb imens”.

„Adagio” (1973) prelungește același lirism al dialogului subînțeleși, cadentă referențială, cu stilizări: „Nu ești doar conturul subtil al umbrei tale” și un narcisism secund circumscris oximoronului unor stări-limită. Tonul elegiac aduce o turbare înstrăinare („Dopol crește și nu-mi aparține”) față de origini, iar maximele: „cu am văzut lumina” și „ceea ce realitate în cadru blagian. Spațiul arhitectural devine decorativ. O țesătură plastică scoate evenimentul în prim-plan labiaz: „am să aștept în șarpele / ca o verigă mă va înconjura / și-mi va înfîșe lene cu îndurare / Colul otrăvitor în cășca mea”. Exotismul și înzestrarea înzestrabilă dor: „Si vine o rece turburare / Ușor / Ca o așteptată suflare”. Simboluri bliagene stau sub semnul unor ritmuri memorate: „O, liniste, în picuri grei mă blestem / Și-mi dai singurătatea-n schimb / plînsului”, spațiul are sentimentul destulului și un narcisism secund circumscris oximoronului unor stări-limită. Tonul elegiac aduce o turbare înstrăinare („Dopol crește și nu-mi aparține”) față de origini, iar maximele: „cu am văzut lumina” și „ceea ce realitate în cadru blagian. Spațiul arhitectural devine decorativ. O țesătură plastică scoate evenimentul în prim-plan labiaz: „am să aștept în șarpele / ca o verigă mă va înconjura / și-mi va înfîșe lene cu îndurare / Colul otrăvitor în cășca mea”. Exotismul și înzestrarea înzestrabilă dor: „Si vine o rece turburare / Ușor / Ca o așteptată suflare”. Simboluri bliagene stau sub semnul unor ritmuri memorate: „O, liniste, în picuri grei mă blestem / Și-mi dai singurătatea-n schimb / plînsului”, spațiul are sentimentul destulului și un narcisism secund circumscris oximoronului unor stări-limită.

O celebrare bucolică reface în termeni cunoscuți seninătatea contopirii cu natura: „Lumina se aude picurând în toartă / Și eu nu îndrăznesc să ies din lîrba înaltă...”.

Lirica Ioanei Diaconescu, fără să includă virtutele coloristice ale lui Van Gogh, are paroxismul luminozității: „Luncătoare sint de altă lumină / Incit îndur adorea cu mi confunda / cu soarele...”. În curcubeul vitalității a naturii se întrezărește o reflexie siderală, de joc tragic argehezian: „În capătul lumii a rămas cineva / care confundă umbra mea cu a ta...”. Ecoul dramatic este interogativ: „Înteleg și aud melancolică suadă / Rostesc aceste cuvinte multă lumină / și fie asta cea de pe urmă teamă...”.

Amplora expresionistă, cu specificitate feminină, străbate următoarele volume, din care „Ceata” (1978), explorează viziuni unor critice. „Ceața planului”, este o realitate halucinantă, greu de descriptat în termenii științei. De la impresionismul vital al naturii din „Andante” o criză luciferică așază făptura încă bucolică („Stau întinsă în stolul de fin”) într-un spațiu liric fragmentat de angosa tutelară: „Cu o tristă vîietate / Rostesc aceste cuvinte / ... Prea frumoase crescînd / Din strălucitoare spaimă / care mă învesmîntează...”.

Extincția atributivă, „cu drugi de fier”, ne prezintă fotografic „albul ochilor gol”, „și negru, mult negru”, definind un tîm uscat, lipsit de memorie: „Uita-vei de lună, de luna / Ce te vechea ascundă în lanul de grâu / De boema lirică a Elsei Kasker, Schuler, fără febră înă, amintesc „năluca”, „săgetătorii” și epica visului erotic sau al somnului „mortii noastre”, localizat mitic. Înstrăinarea este iconografică: „Mina mi-a înghetat pe piept... / Dar e un inker / Și ghiera din piept se întinde...”.

Vechea vocalizator, încrețul conturează în „Poetica” (1981) o meditație asupra potrivirii cuvintelor existențiale. Fugi lirice, intitulată „Poeziei” și numerotate, desacrilează romantica ipostază a muzei, poezia devenind formă în mișcarea olarului. Relația creator-operă intră în același cadru parodic, anecdota

fiind progresiv grotescă. „Pe marginea mesei cupa cu otravă... / De oțet lung zace acolo, pe marginea mesei / și maestrul? întreabă un glas subtil / Maestrul mai doarme încă, nu-l destăiești”. Ambiguitatea stă la suprafața ludicului, limbajul are perspective oraliții: „Da de unde — dipti es din amele mele...”.

După un intermezzo anghiat parodic, Ioana Diaconescu reia în „Virtute și lumea” (1982) temele expresionismului literat însă prin mecanismul desacrilegizării. Mistura vitalității este bufă: „Prin geamul murdar o viespe tăioasă / Aluneacă înspre bărbie / Mai e oțet și vine ora termometrului / Imi spune / Forma acestora de boală / E de durată lungă”. Sufra aparent vegetală se arată tehnicizat, normalizarea demigrică agonizantă: „Ce nume, ce nume să ai...”, termenii cei mai obscuri desacomun crpticului. Poeziile au un noșcu dinamic, plasticizat.

Basmale prezintă personaje „avanzardiste”: cavalerul „clăre pe 5000 de cai”, manechinul „cu mustați”, mimismul demonic înzestrînd caricatura. Faptul divers transformă angoasa în joc: „Sună telefonul la ora oțet fără zec / În ficșore dimineț / Și la capătul firului este ea / Censu / Amenințarea”.

„Dumnealui, destul” (1984), constituie o etapă elaborată a liricii Ioanei Diaconescu, ipostaza sa gravitațională, în care armonice partiturilor cu morfologie ironică se deschide metafizic. Discursurile sint organizate scenic: poetul nu mai este văzut dicatatorial, ci reflector. Faptul cotidian intră în parabolă, verbele au o dezvoltare anecdotică realistă. Accidenți scenice („Si ei bătură labiaz / În cuse / Pe peretii inimii sale larg / Și înăi curățenie generală / În sufletul lui mare”) se adăugă până la inseratul final („Flușă șarpele care / Aluneacă în odă... / Dar în bătură descrat / Tocmai flușă cineva”). La umbra ironice prononțate noțiunile devin familiare: „Cătei / În loc / El tot e cu tine / Înămășă / Înbutonată / Pînă-n dinți / Dumnealui, destul”. Condunda paradiem lirice medicale, pezoale, gravitate, tepe, „Mă am un răgar / Pînă ce / Căta atasta / Se va umple de lume / / Așa că e mai bine să dășor”. Extrasul din mitologie este o viziune banală pînă la ratura metafizică de tip „să știi...”. De săștii nu dau numele poeziei, „ceea ce realitate în cadru blagian. Spațiul arhitectural devine decorativ. O țesătură plastică scoate evenimentul în prim-plan labiaz: „am să aștept în șarpele / ca o verigă mă va înconjura / și-mi va înfîșe lene cu îndurare / Colul otrăvitor în cășca mea”. Exotismul și înzestrarea înzestrabilă dor: „Si vine o rece turburare / Ușor / Ca o așteptată suflare”. Simboluri bliagene stau sub semnul unor ritmuri memorate: „O, liniste, în picuri grei mă blestem / Și-mi dai singurătatea-n schimb / plînsului”, spațiul are sentimentul destulului și un narcisism secund circumscris oximoronului unor stări-limită.

Cu „Amintiri nevrozante” (1984), reflexiv se realizează printr-o adresare imperativă sau prin enunțuri la distanță despre persoana referențială a lirice de fapt un subiect de cercetare. O biografie a poeziei scrișului („Să te așezi ostenit foarte / Pe scaunul acesta”, „Să scrii tremurând / fără masă de scris / Fără confort”) reduce candoreea trecută într-un fenomen

Viorica Răduță

Continuare în pag. 6-8

Un blazon de apărare

Urmare din pag. 1

sibil de ignoranță Cleopatra Lorintu. Fuga de sine, element fundamental al creației, e și chiar proclamată și va lua forme neașteptate de acute: „fugi de tine, alurgă, schimbă-ți profesia, / fă-ți tranziții”, colorată de un ritm ionic ce se doarească în dansul E. deosemeni caracteristici preponderanța pentru rar, pentru pretios, pentru esteticismul exotismului. Flora favorită a poezilor cuprinde oleandru, sâmpaguta, fotodendronul, heliotropul; scoicile produc o adevărată incantare (și chiar ritualuri); eul liric se refugiază în „Insula San Brandan”, eul în „baptisteriul lui Caspione Olona”, etc.

Să notăm — pentru a rămîne în același perimetru — că, pe lângă „simburii amărui” din fructele poezilor sinucigasi, se ivese și soleanul numit deobicei „un rău vag prelucrit către seară / o ușoară criză de ideal”. Toată asemenea recuzită „în du și jec”, de clasă sagine livrescă, ar pare astăzi complet desuetă dacă ar trebui luată ca atare. Autoarea, însă, îl înțelege foarte bine vulnerabilitatea — de fapt, o folosește tocmai din pricina vulnerabilității. Căci spațiul ei securizat trebuie neapărat să fie fragil și lesne de distrus; dorința cea mai intensă a eului liric nu e acum să „aere, ci să sufere, să se chinuie și să se teamă permanent. Brusc lucide, versurile afirmă: „Eu nu am fost niciodată la San Diego”, sau: „teresele cu oleandri nici măcar nu există”. Adăpostul e construit doar pentru a fi distrus; numai durerea nu are asemănare, numai „senzația neapărată” e densă. Partea reusită a poezilor Cleopatre Lorintu provine din „plăcerea de-a suferi”.

Între-adevăr, mai ales în volumul „Terasa cu oleandri”, expresiile suferinței corespund existenței. Nașterea devine „iesire în lume pe trambulina cea mai cumplită”, sosirea primăverii are asocieri stranii: „despotică primăvară, toate se prefac și triumfă / numai tu neliniștită nădejde / scupi singe din cînd în cînd?”, dimineața e lipsită de orizont: „făc și tu echilibrul durerilor-mblînzite / un fel de plîns de spole reci înăneț”, noaptea bintuie comaruri intense: „și mai ales noaptea, nopțile / imi amintesc înfiorarea povestilor cînd capul / se despărțe zvircolindu-se de trup”, etc. Previzibil, eul liric nu se simte la îndemna decît atunci cînd poate să se lamenteze: „cum / s-alin această durere / un pîrg al durerii, putrefacția misterioasă / a unui sentiment. / și nu e nimeni, nimeni de partea / bucuriei mele?”. Aspiratia către edenic, către liniste și pace e numai o iluzie (denumită: „pasărea-liză, fastuoasă”). Prin urmare / părerea, ceva înșelător.

O stare generală de pîndă, de așteptare încordată, sălășluiește în versuri („aproape toată de

teamă, / pîndeam”). La nivel stilistic, aceasta se traduce prin noțiuni scurte, acute și spasmodice. Eul prin suvoale de întrebări aproape tipătoare. Eul pare mares în prețuia unui cataclism, sau a unei condamnări. Pe care, dealtminteri, tot el e cauză.

Căci suportul suferinței din creația Cleopatre Lorintu este povestea de dragoste. O poveste de dragoste de tipul Ana și Vronski (explicit asumată în „Peisajul din care lipsește”) — deci cu un final tragic. Bărbatul poartă vina desacrării și a patimilor sfîșietoare („Tu și trădat ai cod ferici / adăpost de încredere”), laolaltă cu lumea („Să mă condamnă odată, să știi, să se termine odată / voi, judecătorii de ștate, nu puteți fi stăpîni albului meu adevăr”). E vorba, asadar, despre un „love story” interzis, precum în legenda lui Tristan și a Isoldei. Durerile, teama, clandestinitatea fac parte din rol: „ca să mă bucur clandestin de toate / va trebui să trec înți / printre atâtea priviri otrăvitoare”; desialte, se poate bănui că și rolul a fost ales pentru a satisfăce setea de durere și de culpă. Versurile poetei sînt animate de o mare plăcere de a confesa comaruri și păcate (de a se denunța — cum singură zice), asadar „o iubire de teamă” („Noi însă mereu ne-am temut. O iubire de teamă”) e tocmai sentimentul adevărat acestei ipostaze.

Cleopatra Lorintu nu numai că se visează o castelană dar castelană damnată, pîndită de un destin fatal.

Nu e mai puțin adevărat că istoria acestui rol de cuplu tragic prilejuiește momentele de vir al liriei autoare. Există frumoase poeme de iubire: „noi putem deveni o legendă”, „Mi-ai lăsat o „renunțare” / renunțare / și am simțit / o că sublimă „arandă”, există frumoase poeme de disperare mută: „În apat, vîntul destramă castelele de frunze / și mă prefac și nu văd”. Dar, peste toate, există acele contorsionate și jumplite poeme ale suferinței care alcătuiesc, pînă la ora actuală, piesele cele mai caracteristice. Într-alt fel de caracteristic, incit ultimul volum, „Aproape imaginară”, vînd să proclame vindecarea durerii („Sufletul, sufletul fermecat / palpăți, există, s-a vindecat”, nu reușește să ajungă decît o palidă și neconcludentă convalescență a creației anterioare).

Să ar fi cu adevărat dureros să se plardă acest autentic talent, unul din cele mai reprezentative pentru poezia feminină contemporană. Măsura valorii și a vigorii sale e incontestabilă; căci / și nu uităm — tocmai într-o poezie a „Cleopatre Lorintu” — un excelent exemplu, veritabilă bijuterie artistică: „Plăcut de flori / curioase amieze oprite / în loc”.

Ceea ce ar putea constitui un blazon de apărare, măcar.



Constantin Găvănea: „Peisaj cu macorale”

Viziunea neo-romantică

Pentru puțin poezii contemporane prezintă interesul traectoria unei poezii aparent desprinsă din „tradiția de aur” a romanticismului, rafinată prin grila lucidității autoritare și tinzând — prin metode și elevate — spre o „imponderabilitate” neposibilă de realizat. Într-o viziune neo-romantică, adăugăm un fenomen poetic, edenic înzestrat, la un sensibilități contemporane sau — prin trăsăturile diferite de „cultural poetic principia” — prevenind o poezie a viziunii.

Pentru Cornelius Ostabie (născut la 19 septembrie 1931 — Rostov, Georgia) călătoria unui drum propriu în poezie a însemnat parcursul unor „stări” — un „arhetip” — „arhetip” — program poetic. După detaliul cu placheta „Balau”, în care „10 poezii” aparțin la „Edura” — „lumea” — în 1976, adevăratul său debut a avut loc în 1980, cu volumul de versuri „Recif”. Fără de detaliul „pe care însemnal pentru a satisface setea de durere și de culpă, primul său volum din 1980 încearcă să propună un univers original, orientat în același timp „premise de lectură” pentru evoluția poeziei sale. Poetul este atras de „calme lucruri” — totul este poem, în care „despovir

cu mine / pentru că-mi înălburi: vei lunea într-ună — / înăc un acme ou-ti va sînge amara, / și înăc, / și un ocean n-a va-mpare pe înălele linăvur”, fascinat de perfecțiunea unei „calme” marine, mai mult dezvoltat printr-o „calme” poetic / meditație decît printr-o „panoramă” extensivă și deși conștient de poezia „picturală” a acestor „stări”, înăc se poezia aplicîndu-se — „arhetipului” — chiar asupra unor „umile recife” / decît și asupra aspectelor mai puțin strălucitoare și retorice din „prim planul” existențial poetic al lumii: „Mai bintuie nebăra, / aur / desăc coboră / din astre mereu poezii rînie, dintr-un eter depărtat / chiar dacă lung se destramă în claritate vederea / unei umile recife de care te crezi apărât”. După „Recif” la numai trei ani, în 1983, „lumele Ostabie își dă adevărată măsură a talentului său: înăc înăc de descoperire a unui drum propriu prin mai multe „Experiencie pe sufletul viu”. Dacă „Recif” însemna acomodarea poetului cu simbolistica unui univers fluid-lucător / profund în perfecțiunea „calmele” inchișuri, „vegetal-marin” („să-mi treacă prin simțuri o lărbă de mare” spunea un recif din 1980), decît un fel de „exerciții de digitație” pe tonalitățile unui univers poetic din care receptorul de poezie își putea da seama de intențiile de structurare: asemeni trecerii imaginii poetice incandescente în cristalizările rocilor astrale, prin „Experiencie pe sufletul viu”, fte ea și vegetălmărită, cit de meditație în sine, de posibilitatea de a imagina și medita asupra „unor” / lumii ce nu există / sau mai exact asupra unor coordonate ce depășesc imperfecțiunile realului, transind experiențialul în ideal. „Prada ideală” (titlu primu secțiunii din 1983) este acum ideea de perfecțiune (titlurile de acum sint sugestive: „un adevăr despre sferă”, „o formă altă de perfectă”, „atlantida celestă”, „imersiunea în vis”, „prada ideală”). Meditația se „focalizează” de la vastul univers (vegetal-marin) la „celula ființei așezată de profunzimele serii”. Există în volumul din 1983 al poetului o permanentă încercare de depășire a meditației „poetice” asupra lumii în favoarea „meditației filosofice” asupra existențului; reușita poetului este cu atît mai însemnată cu cît această meditație se face neostentativ, găsindu-se acea nuanță „poetică” a meditației existențiale pe care poezia ne-o comunică detașat, lucid și calm, desuie sufletul său / izvorul original al întîmplărilor proprii ființei / este viu: „Experiencie pe sufletul viu” propune un poet detașat de propria sa trăire într-un contingent ce se lasă analizat/disecat de bintuiri unei lucidități poetice moderne. La interferența dintre real și imaginar apare — remarcabil și ca structură poetică originală — „Muzeu straniu” (cea de-a doua secțiune a volumului din 1983). „Proba de narcisism” (ultima secțiune a volumului) devine într-un fel o meditație asupra condiției poetice a existențului/asupra proprii condiții, volumul apărînd astfel uniar structură — „prada ideală” (planul general), „muzeu straniu” (interferența de planuri între real și imaginar) și „aroba de narcisism” (planul subiectiv/imaginar) — nu doar la ni-

Ioan Iacob

Continuare în pag. 6-8



Poeme de GEORGE TĂRNEA



PRIVELIȘTILE TOAMNEI ROMĂNEȘTI

1. Culesul merelor

S-au încărcat de stele merii / Și bat cu crengile în pămînt / Rostogînd miresma verii / Pînă-lumină și-n cuvînt.

Atunci abia cînd sună buciom / A înturnare de cirezi / Se lasă cotropit de zbucium / Adîncul coapelor livrei.

Și poți din nou să vezi de-aproape / Cum zarea nu-și mai află loc / Cînd se strîvește între ploape / Minunea merelor de foc.

De parcă visul nemuririi / Cel mai străvechi după izvod / Se lasă năfîșat privirii / Prin merii năpîdiiți de rod.

Din zorii zilei pînă-n seară / Culegătorii se întrec / Și prun și strimtori de ceară / Comori de mere la edec.

De parcă-n fructele culeses / S-au intrupat și se-nfîșese / Altea tîlcuri ne-nțelșe / Din dorul nostru românesc.

2. Culesul strugurilor

Ciorchinii grei cu miezul dulce / Atîrnă dolozora prin vi / Sub tereșterii așteptînd să-și culce / Măsoara sevei purpurii.

Răsună frunzele de-aramă / În voia vîntului hoinar / Și mustul coborît la crama / Îmbracă haină de stejar.

Cînd strînge toamna lîngă tîmpla / Amare tufe de pelin / Cu sînge vegetal se umple / Geneuna fiecărui lin.

În dans frenetic de fecioare / Se lasă parca dinadîns / Călcătoia via roditoare / Să treac-opoi spre necuprîns.

Că doar din boabele ucise / Ale altor striguri copți / Se nasc fîciorule cu vise / De tors la vremea altor nopți.

Și-n nunțile ce-or fi să vină / Mereu, cules după cules, / Prin vin se-nnoace la lumină / Străvechiul vieții înțeles.

3. Culesul porumbului

Cînd prind cokerii să-și înfigă / Săgeata tîlcului sub ce / Și luna-i ca o mămăligă / De-a pururi răsturnată-n ger.

Și cum suspină strîns-n palme / Ușor mătoșea de porumb / E parcă duhul toamnei calme / Chemat spre cite-un nor de plumb.

Grămezi de aur pînă-n zare / Doveđtoare-n felul lor / Că pînă și porumbul are / Trecut, prezent și viitor.

De-aceia cînd încep să-l strîngă / Cel care-l seamănă mîșis / Nu pot să trec străin pe lîngă / O vîrstă din trecutul meu.

Pe-atunci bătăm coacleari sure / Crezînd orbește în povești, / Strîveam în sin comori de mure / Și-n așteptam temute vești.

Copil fiind puneam un nume / La anii încă nevăzuți / Și totuși tîlculeți de pe lume / Din soare imi păreau căzuți.

4. Culesul prunelor

Căltorînd pe drum de stele / Mă-duce toamna mărturie / Din primăvara vieții mele / Desagi cu prune burmării.

Și fără nici un fel de frică / Mă-norec cu gîndul înapoi / Chiar dacă ardele se strică / Spălate în altele ploie.

Găsc la capăt o livadă / Cu pruni prin care un copil / Da noaptea raită ca să vadă / Cum umbli ielele tîptii.

Și cum se-apucă de nebune / Să-și joace-n silă hora lor / Călcînd desculțe peste prune / Prîndre căpîte de mohor.

Pînă vesturea cocoșii-n poartă / Sorocul altui cere deschiș / Și ielele cu trîșă soartă / Se întorceau la ele-n vis.

Doar prunii rămîneau pe loc / Unde crescuseră vecini / Să afle cîți mai stu sorocul / Întoarcerii la rădăcini.

Z. Cărlugea

Dincolo de „cuvîntul unic”

ilustrată, încă o dată, categoria tot mai rară a „discretului”, — căroră, cu puține excepții, critica genului le oferă, tacit, condiția marginalizării în conul de umbră, — poezia lui Ștefan Ioanid (n. 18 aprilie 1949, Brașov) merită o mai deapănă punere în valoare. E o poezie vizionară, stilizată, care își află, încă de la debut, o identitate expresivă, pe lînia unui intelectualism cu evinente rafinate.

Acest lirism cu deschideri către orfism pune în vibrație o copieșitoare luciditate, căci, poet de concepție fiind, Ștefan Ioanid înțelege actul poetic drept pathos revelator merit a trece peste materialitatea concretă. De aici o anumită fluiditate a lirismului, o misticizată densă. Tot acest excurs liric, fixat la nivelul logosului ca idee unică — „cuvînt unic” — manifestată în forme sensibile (ale căror imagini și simboluri trimt pretutindeni la „Instela matricea”, la obșișă arhetipală), e dincolo de o sintaxă contorsionată, abruptă, și de un susținut rafinament ideatic.

Cuvîntul unic (1976) și Mersul pe ape (1980) exprimă, de fapt, o geografie magică, dedusă mai peste tot dintr-o imaginație lirică scîndată în atitudinile contradictorii. Verificată la acest nivel vizionar, modernitatea barocului exprimată de o astfel de poezie se conjugă fericit cu un hermetism învalutor, de stilizări și difianțări, configurînd o elevată cristalografie cu reflexe șirani.

Al doilea vis din pădurea de cedri (1986) reia, într-o concepție mai articulată, această dualitate contradictorie.

Ștefan Ioanid își racordează poezia la un cifru de culturală constituînd nu o exhibiție decorativă, ci un contrast. Oracular, poetul — dă expresie în primul rând unui fel de orfism, celebrînd „darul puterii de sine”: „tu / care-ai văzut versul născîndu-se singur / un zeu întins înainte — steaua orfică / își macină leگیle peste mădularile tale”. Frevente sint imaginile care, celebrînd încreștîm, trimt, de fapt, la o poezică de transparență: „cîreia puțin înărbrebu să fie / „Cine este?” (la fel ca în „Mersul pe ape”); „— Cine este acest chip, imi spuneam, această mărturisire / făurînd toate izvoarele și însemnele sacre / ale sufletului tău păstrător? Să fie / cuvîntul acesta / tîmța altor fervori? un fluture / într-o urnă înșingătată? Atunci el sălășluia / adormit în plasa înocenței sale. Se constituia / oligarhia miresmei; prin sibăștrile / purpurii ale cipelii poeziei dimi-nuții / își estuata povara ușoară, pîrate aurii pleneză / în lungul adormirii / atează aerul / suflet // mai pur / Vezî bine, erau semne, erau privilegii / pe care le băgati în seamă, / atît de ușoare, atît de fragile — copiii etherului.” (Să fie cuvîntul, copilaria). În acest fel, poezia (resimțîndu-se, cum se vede, de adierile celor 11 Eleți și necionînd merge paralel cu unele experiențe post-romantice din poezia tînră (Daniel Turcea, Grigore Georgiu, Dan Damaschin, Gabriel Chifu...), în direcția unei accentuate ontologii. Totuși, poetul nu e un conceptual de tip scholastic, căci toate aceste

„însemne” de lectură sînt absorbite, cu pathos revelator, de ritmurile învalutoare de incantații exotice, poezia exercitînd o formă de contemplație inițiată-oraculară. Această reverberare a unor celebre concepte filosofice este, fără a se bănui perifrastică, profund structurală. Amintind, bunăoară, de concepția platoniciană a „renunțării” / renunțării („amintea imi aduce / mi-aduce aminte”), poetul nu face decît să dezvolte un lirism vizionar, ce merge în direcția orfică: „Totu-i transparent / De-a lungul timpului tale noaptea e ușoară / Și chiar în pruncul care gîle atît de bine / miresmele înăcrimate-n / prețul tău uitarea se înșenă-pendulează acum / dantele aventurii peste acoperșe” (Anamnesis). Sau mai explicit: „Ca florile palide, lungi, / purpurii, unde nimeni / nu te poate ajunge. Și încă / tu spui, am visat, / mă scufund, / mă scufund. Ca florile / palide, lungi, purpurii.”

„Duhul poetului” („morococul cîntăre”, „mai marele peste trestii”) vorbind acestor „imagini” vede cum „zarea vîndică” a lui „se cutremulează” („duhul lui pînă sus se umple de semne”), îndemnat de a merge „pînă la capătul acestei lumini” într-o nouă naștere (Șporind lumina). Marele Vis al apoteozei îl absoarbe înspre identitățile Himeri: „Si trece el / în ceruri săpat minunată Himeră [...] Dar cine este tu, minunată Himeră? Vînturile mele lată de aur sînt, frumoase / cum nici în cuget

Poeme de coman șova

Departe in acolo și in atunci

Cum ar putea să zboare
ceva din trupul acesta
cărui îi simt greutatea
râzând pământul ?
Cum ar putea o respirație,
o privire, un gând, un ritm
al trupului acesta
călători ?
Și totuși, ahei !
cit de departe ajunge, lată,
unde nici o aripă n-a străbătut...
și ce copilăros pășește până hăt
in atunci și in acolo și in va fi ;
cit de larg cuprinde necuprinderea
și vede nevăzutul
înăfășurat în momentul lui de lumină,
in clipa sa
de uimire

Punct de sprijin

Ce să-i mai dau poemului
să poată înmulți fructele,
să fie sămintă,
punct de sprijin pentru rotund
să fie invulnerabil
ca miezul pământului,
ca adevărul care așteaptă
răbdător,
a mină nedescoperită.

Cădere fructului

Cineva mă ia de braț
și mă conduce pe căi rătăcite,
unde nimic nu mai sună
a cîntec.
Nu mai sună a cîntec.
Facă-se totul precum
n-a mai fost făcut.

Pământul se clatină să înceapă
căderea fructului.

Aștept vești

Adorm zborul in singele poeziei,
așd plătirea celulelor in apele calde
și cum pătrunde intinerul carnea
vieților împuscate.

Am mai făcut un pas spre riul acela
miine va fi mai frumos ;
aștept vești de la fructe,
aștept vești de la pădurile arse de acizi,
aștept vești de la apele amelițe,
aștept vești de la miezul pământului
și aștept vești de la alte ființe
aștept vești...



Poeme de vase andronache

Căutindu-te

Căutindu-te in mineral
Am dat de un contur astral
Din marmora muscată de arsura de dală
Aripile-ți trezite spre mine se saltă
Printre atita intinerescută
Pe unde doar singurătățile pașii își mută
Tu erai unica frumusețe
Pentru că umerii tăi n-au putut de alb
să se dezvețe

Acum invită cum să te ocrotesc
De colții timpului care rănesc
Cumplita lor lucrare-ți năruie altarul
Și-aud cum pe sub iarbă îți viscolește
varul

Întinde-voi largi vele

Geometrică gindire aș vrea să se desfacă
In cioburi reci de vise ce-a fost la început
Și ritmul pentru-o clipă in mine să mai tacă
Prea mult infern in mine a-năcut.

Etern se mișcă aștri și lumea tot la fel
Și tot ce-i nou e harta visului din noi
Purtăm in noi proiectul rivitului model
Precum nemărginirea poartă stelarilor

Mi-ar fi destul ca aștri numai să-i contempți
Nu să cunosc abisul din care s-au născut
Azi știu că sint neliniști
zidite-n sferic templu

In care firul ținei lumină s-a făcut
De ce s-a pus in mine un ochi
fără de pleoapă
Și setea de-a cunoaște rug devastator



Și auzeam că nu mai sint

A venit într-o altă zi
și a bătut la o altă ușă,
acolo
altineva cu brațele deschise
o aștepta.

Eu mă prefăcusem
piatră
și auzeam că nu mai sint
devenisem altceva ;
aer, pământ.

Zăpadă, floare albă

la lumea de cafea și țigări
ne ocupăm de vindicarea bolilor ;
poezia e o treabă minoră ;
a celor ce n-au altceva...
lecții de inocență,
baloane smulse de vînt
in ceața predominantă.

Duminică e ziua mea de trudă
ploaia a uitat de pământ,
in acest anotimp pierjolit
ard nopti întregi păsînd cuvintele,
văd un soare cu ochii arși
ca ochii judecătorilor subalterni...

Și numai iarna
imi va da zăpada
ca pe o floare albă.

Neobosită plecare

Unde placi și pleci mereu
cînd vine ziuă și mi-e drag,
cînd vine noaptea și mi-e greu ?

In culoarea ochilor te pot vedea,
in neobosită căutare a minilor,
in toată această neliniște a mea.

Dar unde ești cînd eu te strig,
cînd vine toamna și cînd eu
te chem de cald, te chem de frig ?

Ce sub neliniști trupul cu totul mi-
Ingroapă
Mi-e dor de-o existență de arbor nu de nor.

Să stau cu creanga
in geamul ferestrelor de-acasă
Să mi-umple vîntul vele mărunte de frunzi
Să simt cum neoaia ramii

Inspira pămînt mi-aposă
Și cum mă-mbracă-n abur al lunii luminii.

Se va deschide poartă o noapte fără stele
Și peste ochi mi-e curge-intinerul topit
Dar in eternitate întinde-voi largi vele
Și nici in lumea asta eu nu voi fi murit.

Eu nu mă mai cutremur

Sub pielea ta iubito miresele pierdută.
Sînt plins de ceară albă in sfîșnicul veciei
Și nu mai poate visul din marmori să le muta
in rochia de mătase a copilăriei

O drumuri ale lumii voi mă purtați spre cine
Cunoașterea e-o seta ce nu are oști
Mi-a spus zăpada cîmii
sub nimb de mărăcină

Și-a destăcut in aripi umerii mei goi.

Cu plînsul nu pot zăre să fac
prin Intineric
Numai poemul cînd se-aprînde-n mine
De gerul neputinței pot să mă desferic
Și cuibul lui de ruguri mă umple cu lumina.

Vezi lume eu sint plînsul
ce s-a făcut lumină
Și vin să-ți curăț ființa de zgură și de ger
Fumînginile unii și soarele in tină
Eu nu mă mai cutremur pot împăcăt să pier.

in timp ce se ghemuia, telefonul sună
prelung subîntredî lînistea. Cobori in grabă tre-
tele. Impiedicîndu-se in pijamaua care atîrna
in dezordine. Sunetul strident răsuna in in-
treaga casă. Cine putea fi atât de grabit ? De-
sigur, tata ! Fără în drum, țineu pînă cu
fotom, pregătita de tata. Inghitînd pe nemeste-
ce. Ridică recentorii și primi glasul sever,
sec. al mătusii Emilia. Il bombardă cu urări,
fără să-i dea răgaz să răspundă. Incercă de
cîteva ori să îngameze un „sărut” mîna, dar nu
poate recușterea. Se grabi să răspundă întrebă-
rilor puse de-a valma.

Nu-i mărturisii însă că seara tata întîrziase
singur in camera lui de la mansardă, adormi-
se cu vechea aprînsă. Iși aminti cum strînsese
ochii, ce tare îl bătea inima și-l pocneau
screchile văzînd umbrele pe pereți. Adormise
tîrziu, cînd o muzică îndepărtată acoperise li-
nistea nefirească. Se trezise speriat de tros-
netul troleelor, la venirea tatei. Il așteptă cu
„O mie și una de nopti” in mîna, arătîndu-se
preocupat de lectură. Tata, impresionat, îl mă-
turisise ce îngrijorat fusese stîndu-i singur la

reza importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

La Găzda Măi Fraților

Se visase din nou pedalină bicicleta ro-
șie, urmat de Călin care alerga din
răspușteri să-l ajungă.

De cînd se trezise amlina clipa in care
deschizind ochii își va roti privirea și va des-
coperi cadoul. Era obiceiul tatei care făcea să
crească surpriza și aducea in ochii neliniștii
scîlbînti bucurii.

Invătasă să nu ceară jucării din raftul de
sus al magazinului. Iși amintea — cu durere
încă — ziua in care intîlnisese mlina să-i ar-
te tatei un avion alb cu aripile întinse ca in
zbor. Vînzătorul mustacios, cu obrăzii roși și
ochii apălnici, îl zîmbise cu subînțeles, ca
pentru a alegere pe măsură, și i-l apropie de
minutele-i nerăbdătoare. Cu blîndețe tatei îl
îndepărtase și cu o privire tristă, ca atunci
cînd îl spusese că mama nu-l va mai trezi
sărutîndu-i dimineața, ridicase din umeri neputin-
cios :

— Nu se poate, Matei ! Il gîsitisă la ureche.
Il desprinsese apoi minulele și încercase să
zîmbească, desl căuta dintre sprîncene nu dis-
păruse.

Și totuși plînsese. N-er fi vrut, dar avionul
acela ar fi zburat și poate i-ar fi dus pe
amindoi departe, unde ar fi revăzut-o pe
mama.

Călin, vecinul lui din casa de peste drum,
il învătasă să fugă, să plece din orașul lor.
Așa îl sfătuisă și pe el bătrînul din magazia
era plină de statuete și bibelouri, mari și mici,
răspîndite pe măsuțe, etajere, rafturi. Mobile-
le multe te împiedicau să te miști in voie. De
fiecare dată însă îl dădea prăjiturii atât de
bune, incît citeva zile după aceea îl tot po-
vestea tatei despre ale.

Mama îl făcea tot timpul, dar de cînd ple-
case le uitase gustul. Ea îl lăsa însă toată
farturia și zîmbea cînd îl vedea cum lua pe
furiș cu amîndouă minile. Tanti Emilia îl pu-
nea de o ferituroară două prăjiturile, luă apoi
plăcuța așezîndu-i sus pe un scurț blat. Urna
apoi masa cu ea și unchiul. Vorbea puțin cînd
se ducea acolo, așa incît la întoarcere nu prea
avea ce-i povesti tatei. După ce mîncau, tanti
Emilia dîta pentru el la pian „ca să-l în-
vete să-l placă muzica”, așa-i spunea. Se tre-
zea cînd acordurile erau de sfîrșit. Unchiul,
cu capul sprînjit de spărturul fotoliului și ochelari
alunecați pe virful nasului, motăia pînă
cînd mătusa trîntea cu zgornot capucul pianu-
lui.

Iar al adormit ! Cu tine copiii ăsta n-o
să invite să asculte muzică. Ești un ignorant !
Se întorcea apoi spre el cu calmul redobîndit
și-l conducea in grădina să-i arate ulti-
mele răsaduri. Plimbarea asta îl plîcisea cel
mai mult. Mai rămasese de petrecut încă o ră-
zădărie pînă la plecare. De fiecare dată
despărțire prama bombone și pe la prima să-
rîndu-i mîna. Il plăceau, iar tata nu-i aducea.

Sîta de fapt că erau de la tanti Emilia și
asta îl făcea să se încrînte mereu.

Pînă venea tata de la serviciu nu se
plîcisea. Se ducea și lua cărțile din raftul
de jos al bibliotecii și-și petrecea ast-
fel diminetile. Dar azi era ziua lui ! Trebuia
să fie altfel. Nu, nu va citi. Invătasă să nu-l
ceară să-l aștepte. Aproape nicotăna,
fără să-i spună, îl ghicea dorințele și in di-
mnetile de sărbătoare găsea pe noptiera de
lîngă pat ceva din ceea ce-si doris. Ultima
dată in vacanța de iarnă, lîngă bradul im-
podobit, dimineața, globurile strălucitoare oglin-
deau aripile întinse ale avionului.

De cînd se desestepase, își oprise privirea
pe tavanul alb pe care cercul de soare îl in-
rosise. Strînse bine pleoapele și cu ochii în-
chisi se îndreptă spre fereastră. Nu putea de-
cît ghici lumina a cărei căldură pătrunsese in
spațiile pieșoarelor. Alinau pervăzului abia
atunci deschise ochii. Razele soarelui încălzi-
seră lemnul ; încerca să simtă cum fiecare par-
te din el treptat amortește. Zilei îl lipsea ceva.
Tata urma să sosească abia spre prînz. Pu-
tea lincezi că voia.

in timp ce se ghemuia, telefonul sună
prelung subîntredî lînistea. Cobori in grabă tre-
tele. Impiedicîndu-se in pijamaua care atîrna
in dezordine. Sunetul strident răsuna in in-
treaga casă. Cine putea fi atât de grabit ? De-
sigur, tata ! Fără în drum, țineu pînă cu
fotom, pregătita de tata. Inghitînd pe nemeste-
ce. Ridică recentorii și primi glasul sever,
sec. al mătusii Emilia. Il bombardă cu urări,
fără să-i dea răgaz să răspundă. Incercă de
cîteva ori să îngameze un „sărut” mîna, dar nu
poate recușterea. Se grabi să răspundă întrebă-
rilor puse de-a valma.

Nu-i mărturisii însă că seara tata întîrziase
singur in camera lui de la mansardă, adormi-
se cu vechea aprînsă. Iși aminti cum strînsese
ochii, ce tare îl bătea inima și-l pocneau
screchile văzînd umbrele pe pereți. Adormise
tîrziu, cînd o muzică îndepărtată acoperise li-
nistea nefirească. Se trezise speriat de tros-
netul troleelor, la venirea tatei. Il așteptă cu
„O mie și una de nopti” in mîna, arătîndu-se
preocupat de lectură. Tata, impresionat, îl mă-
turisise ce îngrijorat fusese stîndu-i singur la

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea importantă dramaturgiei naționale:
nenumînd la repertoriul
de consacrare singulară, ei doresc
să joace numai roluri din Shakespe-
peare, din Cehov sau Pirandello,
crezînd că numai acestea le pot
aduce recunoșterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu
Intodeauna inspirate) au transformat
teatrul într-o spumă veselă și săltă-
reață de estradă, al cărei efect du-
rează trei clipe. Si cînd regizorul
unui spectacol atinge să semneze și
ilustratia muzicală și „light desig-
ning-ul” (a se vedea Caietul program
al „Cameristelor”), intelegi că regia
nu mai este o activitate corelatoare
a tuturor elementelor scenei și că
poate fi, din cînd in cînd, cite ve-
dă, dacă vrei să nu faci trimitere la infa-
țuarea individualii.

Dacă formula de teatru in teatru
ne-a suprasaturat, atunci machajului la
vedere a devenit mai mult decît un
tic regizoral. Actorii se fardează in
Hamlet, atunci se fardează și in Di-
mnească pierdută, și in Conu Leon-
cinal din Ploesti) și de ce să nu se
fardeze și in Cameristele, dacă așa
este de bon ton ? In dramaturgia lui
Genet trecerile de la lumea reală la
cea imaginată sint atât de frecvente
și de y compris incît a mai subli-
nina formula jocului din joc cu ac-
ceastă uzată literă a alfabetului spiri-
tual, de robuste interioară. Supre-
matia regiei „tiranică” a transformat
actorul tot mai mult într-un instrum-
ment, într-o pată vie de culoare in
paleta culorilor scenei, o parte din
întregul unei atmosfere. Se pare că el
și-a cîștigat mai mult dreptul la au-
tonomia mișcării și mai puțin la a-
ceea a gîndirii. Dacă excesele regiei
tînd să suprima fantezia creatoare a
celui ce dă viață unui personaj, excesi-
vitățile actorilor duc la diminu-

rea important

Privi curioz draperiile galbene aurii, care ascundea locul de unde veneau grăbiți cu platură bielei și fete în uniforme scrobite. Putea cere orice și ei, ascultători, iar fi adus. Devenise atât de mare, în răstimp atât de scurt!

Abia aștepta să se întoarcă și să-l uimească pe Călin cu aventura lui.
Se trezi cu furculița în aer, sub ochii mirați și nemulțumiți ai mătușii. O puse încet la locul ei, privind podeaua. Băiatul îi așeză în față, numai pentru el, o farfurie mare plină cu cubulețe și felii diverse colorate. Se străduia cu greu să nu exclame. De cum încuviință unchiul din cap, se repezi și întepă, cu o îndeminare ce-l surprinse, mingile rumenite. Goli farfuria cit putu de repede, după care privi pe furis spre ei. I se păru că băiatul în uniformă râdea de el; alături, fata cu obrații roșii îl privea disprețuitoare. Se îndreptă în scaun încercând să pară mai înalt și și ascunse picioarele care nici măcar cu vîrful nu atingeau dalele portocalii.

Totul era liniștit, iar decorul somptuos făcea să crească teama de ecoul propriilor vorbe. Unchiul îi zimbi complice; era minunat! Ascultind o poveste din copilăria lui, Matei pierdu servetelul cel mare de la gît. Băiatul cu haine negre veni repede și îl ridică, înaintea să fi avut timp să se aplece.
Se simțea ciudat. Evită privirea fetei care aștepta după paravan să continue pâlăvrăgeala. Amețit de culori și de acest du-te vino al celor doi în uniforme, rămase pe scaun un bun răstimp după ce unchiul și mătușa se ridicară. El aștepta. Își șterse degetele și-i urmă.

Încadrat, lesi din sală urmărit de acordurile molcome ce se estompară. Afară îi izbi căldura care încinsese și aproape toale asfaltului. I se lipiră degetele de mineral portierel. Era încă amețit și furat de imaginea ce rămăsese în urmă.

Mătușa povestea ceva despre clădirile ce alergau de o parte și de alta a drumului. Trecură pe un pod de la a cărui înălțime zări vase mici cu bărcuțele cu care se luca acasă. După puțin timp recunoscu împrejurimile din aeroplina casei. Opriri în fața porții. Praful, ridicat ca o ceață, învăluia mașina.

Încet-încet se dispersă și zări ușa de la intrare deschisă, semn că tata se întorsese. El, noi nu mai coborâm, zise mătușa, întorcîndu-se spre el. Am cam întîrziat, dar, ce zici, a fost plăcut, nu?

— A fost, a fost... se bălbi, îmbrățișînd-o. Mătușa scoase din geantă o șapcă roșie.

— Uite, unchiul zice că ți-ar prinde bine la joacă. A fost a lui.

— Val, dar de cînd îți doream! Tata v-a spus?, întrebă sărutîndu-l.

— S-o porți sănătos! Bine, ne vom mai vedea.

Cobori. Inchise portiera și continuă să facă semne, mult timp după ce mașina albastră dispăruse. Se auzi strigat.

— Matei, te mai aștept mult? Mă-e o foame!

— Tata, tata, ai venit!

Alergă în îmbrăcăminte lui. Îmbrățișîndu-l, îi spuse departîndu-și puțin obrazul.

— Hai că-mi povestești cit mincăm, îi spuse împingîndu-l de la spate spre sufrageria unde masa era frumos aranjată și-i aștepta. Credeam că al... vorbești despre... dar se opri. Matei zărise ciuperile și coborî, îl privea uluit.

— Dar de unde? Cînd te-ai adus?

— Fără comentarii. Dacă te bucuri, trec și dă-i bătaie.

— Nu pot acum! Abia am mîncat, au fost o mulțime de lucruri minunate am văzut.

— Nici mie nu prea-mi mai este foame. Încercă un zîmbet chinut și-și aștepta privirea spre scară. Matei, dar ce bine se potrivește șapcă! O s-o porți cînd mergi cu... băieții; era să zică bicicleta.

Nimic! Clătînd din cap spre scară. Era cit pe ce să-i amintească.

— Ah, da, ai dreptate. Șapca este frumoasă. O voi purta și cînd merg cu bicicleta. Dar, tata, nu te-am pupat. Îți mulțumesc. Cum de-ai reușit?, îi spori la ureche, în timp ce-î ținea strîns după gît.

— Uite, știi ce? Nu te interesează.

— Să-ți povestesc acum tot ce-am făcut azi.

În timp ce se îndreptau spre canapea, tata mototoli bilețul legat cu fundiță și slăniol de ghidon. El însă încet să cadă într-un colț. În tot acest timp, Matei nu mai priddea să fe-dea cu lux de amănunte întimplarea minunată.

Își aminti, fără să vrea, cite după-amieze lucruse și lipsise de acasă, temîndu-se pentru Matei. Reușise și-adusese într-o seară acasă bicicleta, ajutat de prietenul său. Serbaseră atunci evenimentul, îndelung așteptat, cu o sticlă de vin. Tirziu, noaptea, emoționați, scriseseră bilețul.

Matei se îndreptase către masă și privindu-l cu ochii umedi alese o zmeură; se grăbi apoi, gesticulînd, să cuprîndă cit mai repede tot ce făcuse și văzuse.

— A fost cea mai frumoasă zi din viața mea, încheie oftînd zgomotos, cu ochii pe jumătate închiși.

Emilia reușise.

Se ridicară și porniră încet spre dormitor. Tatăl îl sprijini de subțiori, în timp ce Matei căscă zgomotos și se împletici.

Trecînd pe lângă scară, deslășă snurul unei draperii care, desfăcîndu-se, acoperi bicicleta cea roșie.



Grafică de Raluca Grigorea

Poeme de Ion Crînguleanu



Nu știu

Din streșina lunii
Timp ninge, lin, cu framăt
De suflet
In așteptarea
Unei vești care
Nu se arată. Nu.

Spre munte

Se deschide ușa unei
încăperi anonime.
Din ea, nimeni;
Spre ea, la fel.

Iar dinspre nord,

Iar dinspre nord,
Un poem nescris,
Murmură gînd.

Crede-mă

Palidă, tora păsării
A cînd în țipăt.
Sus e timp cu sevă la ochi;
Palidă, tora păsării
Se aude tîcînd.
Și-o arîpă
Se iscălește pe cer,
Ultim.
Nu muri, crede-mă.

Pașii

Mergem la înfrigurare
Cu numărul presat pe inimă,
Mergem la raza auzului
Cu noi în inimă.
Setea numără fire de griu
Pe balustrada de aer
Ce duce în somn.
Pașii care se aud
Sint ai înfrigurării.

Al lumii

Soptește-mă cu solzii lunii
Ce-ți cad pe gură
Cînd mă cauți,
Soptește-mă cu plîsul meu
Rîmîns în lama inimii,
Pietrificat,
Un punct de inimă,
Un cord sus.
Un sunet albastru
Ce te spune lumii.

Cărțile viei

E singur, pune semne-n cărți
Cu inima;
Le-nchide

Ca pe niște plăcuțe de obraz

Și le depune vie
La locul lor.
Pe urmă le ascultă
Ce nu de gînd
Să-i mai arate
Cînd va începe
Iar să le deschidă.
Una din ele zace
Neluată în seamă
Și scrisă rău
De nimeni.

Nu mai este

Tînărul tigru
Stă pe munți la pîndă,
Se hărăște
Din dragostea marilor

Privindu-le,

Privindu-le,
Jinduindu-le.
Tînărul tigru
A sărit în ceața lunii
Și se spinzură
Peste pămînt.
Tînărul tigru
Nu mai e tigru.

Sunet

Intr-adevăr n-ai fost
Pe-oică, pe la noi, prin inima
Care-mi numără viața,
N-ai fost
De vreme ce
Nimeni nu se întreabă
De tine,
De vreme ce numai
Tăcerea cîntă ca tine.
Te voi măturisi
Nimănui
Pînă cînd vei învia
De frică să nu mori
Mai departe...
De frică să nu mori
Mai departe.

maria cerchez

Lui Melville

De teamă că ai aluneca
în gura incinsă a vulcanului
că totul se va transforma
că te destrămă în tot ce te înconjoară
seară, februarie pentru mai tîrziu
al nopții cuvîntului de iarnă
fără viitor și zăpezii
de ceea ce numai puțin
prafului pe pavaj își amintește
că ai fost gerul.
În timp ce adversar adevărat este
sărut de primăvară
cerul se va umple de nori
se va umple de mătasea unei singure mîni
cu valuri dintr-o plămădeală siderală.

O hartă ținută cu spatele
Laos din riul care a pomit
frumosul zeu păgîn ajunge sclav
devine lenes și neascultător
se zbate ca un fluture
prins în pînta unui păiojen
atît e de slab ca un fir
neînsemnat de iarbă
încîntat să se piardă
incoronat și ciuruit de mierle
un discurs ogîndit în Calea Lactee.



Apa dintr-o fîntînă de unde izvorăște
Și primăvara ierburile se-nalță repede
Acum dacă această cameră obscură
Care este trupul pe dinlăuntru
Se luminează de sensul primit
Sensul acesta nu izvorăște ca apa din
fîntînă!

Nu se lupte cum se întetește iarba!
Și în sensul sensului hrănește!
Dar ce este sensul
Cum arată el
Ca și eul cum arată el
Nu izvorăște mai puțin
Nu mă vei găsi mai puțin
O, nu mă vei găsi iubind mai puțin.

Poeme de constantin abăluță

Singurătatea ciclopului *)

(fragmente) pentru Gabi



căci dintr-o singură svicnire a tălșului
singele pornește nesigură scriitură:
strălucirea morții
e anulată printr-un turbure suavel
papagal vorbitor mască
a elementelor din natură
calcar găunos fluierînd în răstimpuri
cu un ton ce înseală
amintind amintirile nimănui
ne întinim în om ca-ntr-o poiană
unde sunetele rîcoșează din toate părțile
și cad pe apă
iar riul e plin de miul
piramidelor de dîncineta piramidelor

Încep să spun aceste cuvinte
bolnav și nesigur pentru că în locul lor
poti pune nimic din lucruri
albea frunzelor din vînt
și toată caravana numerarilor ce fug
între sîncile incremenite
iar omul care umbă pe moluri
cu hainele plasele pești lui mort
cu burdușii lui milenară și autentici
investiți-n războaie și cruciade
cu nostalgia lui paralogică ce vine din faptul
că sîc că-i alcece
și-i înnoadă pîrul ce pentru execuția
tuturor regăseșilor

căci a scoate un cuvînt un sunet
înseamnă să strunești aerul pînă-n nori
să-nănti căsu
în gîbeșii apelor înrețite
neabținîndu-te
de la nici o sîlănie
profînd de gînduri și de regnuri
întorcînd serpi cu solzii înduntru și sorbind
din ochii de meic
urma soarelui de pe alta planete
dacă vorbim

dacă ne legăm cînea de-un punct de fugă
în care cîng flușile sîmburilor
legăneșii plăgului lîna zălează
a elasticității și echilibrului
a putere de stăpînire

cu un suri să ne lăbești în țesătură
acel odio din norul
lesit din limitele privirii noastre
circumspecție papirii ce preferă
s-o prindem
decît să ne dea satisfacția s-o știm
mișcîndu-se

conjurată nelimitată
ce ne încercîșură
nu poți să spui și nu poți să vezi
dedublarea tenului în așez
și-a apeli între moluri E amul
liber să înșăpă pînă-n
din tota pînă-n
din vîntul electronic?

definiția
moleculii
a stăruiri de sine
pînă cînd sîntele la ce atare fîntî

Căci ea e dîncă e și imbu noi
a legănoare universală a frumuseții de salcim
în vînturile unor catadrale
pe care la-a construit cruceașii
în drumurile lor presărate cu rugul și pulpe
în care

dăruindu-se
dar singele țîeste-n a-nă parte
ca în practicele abaterne
de anulare a spațiului
cu lumii unei singur cărbune
de cum deschidăm gura
nu cuvîntul ci
sunetul piare în liniștea numărului
papagalul tresare ca levit
repetarea loviturii; își varsă acoul în piatră
a arbuca

mașul
crestat albează însule
fragmente înămplătoare
fenite de distrugere prin însăși condiția lor
de ultim venit

si-n cavitatea spațiului
lumina usură ce atîngerea unor iabe
de cîntîș

tu stai întina și nemiscat
și-n jur tăcerea
pe care-ai putea s-o populezi
să tulburi apa ce se-nînda între da și nu
cu cercuri de cenușă
cu solzii ignoanelor
cu mîrînimea copilului orb
ce-și cunoaște aproapele după respirație
și-nărtie smert lîngă sistole și extrasistole
ca lîngă potire sacre

și-un sunet continuu
ce nu poate fi cuvînt
traduce pentru noi tești antica
invizibilă durere
a naturii trăsă în fotografii a dolmenului
pingînt de obiectiv

Ubiqum surpare-n aer a urechii
cuneiformele scheletului resursele unii
impotriva propriei morți neștiate
din electronii sinelui
din fisiunea cataleptică
asa cum dungile închise pe-o cămașă
propagă depărtarea lărmînită
iar cerul
colportează picături de apă
pe care păsările nu le-ajung niciodată

intr-un azil pe geomul tulburat
așule umbrelor mișcătoare
neputîndă cîrîii de-a fi înțeleptă
ca nodul gordian

În dimineața fără nici o țîntă
ochiul ciclopului lenevește
ca o caleașcă domneașă
în mijlocul grădini palatului
cu ornamentele-i de aur
scîlînd în soare
pentru nimeni

voce se strecoară dinșpre defileu
dar nu pot pătrunde
și nici nu stagnează în calcarul
urechii alături de
muşchi și rășină
de parca simțurile cuiva nevăzut
au fost demult astupate
mîrîn la mine surpate și doar
un buit
ce n-are origini nici consistentă
pătează lomelele spațiului

în clipa durerii depline
cuvinte și goluri fuzionează
totul stă într-o privire
care vine sau nu
pătrunde în lucruri sau le
ocolește în așteptarea
nerecunoașterea
din ogîndă
fiind pusă pe seama ciclopului
scrisit de lume

fițeșul lezuit al cristalinelului
continuu și supureze
intr-un mod atît de ambiguu încît
nu mai percepi diferența dintre rouă
și lacrimă

Cînd sîrbătoarea glasului e atins apogeu
și semenii noștri alegă-n dezordine
sore marile guri suplimentare
ca spre salvarea cea mai apropiată
singurătatea ciclopului e piatră spartă
rană de ulger

degeaba umblăm noi pe străzile lumii
solemni din vocale pînă-n unghii
amagîndu-ne
că ordonăm vîndul secundelor cu
pupilele noastre binare

privim și ce se vede
este înglobat pînă la dispariție
în magma frunzelor de ploș
jîșim fără pleoape
în nuditatea cristalinelului
impudorarea nervului ocular
ne anesteziază
pînă cînd pătrundem în piramidă
în sala fără ecou
în durerea fără moarte
ca primul mamifer ce-și leapădă puilul
din marea brusc scîndată
pe plaja mai volătlă ca o-nchipuire

e o plimbare a cîrîii pe rug
a singelui pe cuțit
usa se deschide dar unde să pleci
cînd balta ți-a legat de pe-acum ochii
cu mil de semnale nevăzute
asa cum condamnății la ștreang
își simt picioarele acurute peste
toate podurile universului

Insodabilă
a trupului cu spiritul
dislocuirea cuvîntului prin urlet
ori prin sunet pur
ca un șofer care frînează brus
julindu-și privirea în norii
de deasupra lacului

nu moi privește în ogîndă
s-a săturat să contamineze
imaginea pe ani înainte
să transforme cornul de căprioară
intr-o simplă spiră din fir de mătase
auriu pe-o apă-ndepartată

(* din volumul cu același titlu)

plastică

Rațiunea tutelară

Val Gheorghiu, ca pictor, este descoperirea propriei sale cutezanțe spirituale. Dresarea instinctului artistic, prin exercițiul intelectual tenace și superior cultivat, rareori a avut la noi un model mai împilnit. Întimplarea a făcut să mă aflu, cu diferite prilejuri expoziționale, în apropierea lucrărilor sale și să mă las apol sedus de rafinata jubilație cărturărească, compusă în cheie estetică-poematică, a „Vieților după Vasari”, pentru a înțelegi mai bine structura de speță renașcentistă a personalității sale. O aspirație ce acumulează în ființa artistului tensiuni mai mari decît punctia lui de a le exterioriza prin cuvînt sau culoare. Poate de aceea pictura lui Val Gheorghiu mi s-a părut a fi, mai mult decît orice, o intruchipare a unei titanice încordări, rostirea plastică rezultată conținînd tocmai nota de dramatism ce-o presupune un asemenea travaliu creator fecundat permanent de interogații și sensuri inițiatice. Cu fiiece lucrare, pictorul ne propune un răspuns, mereu un alt răspuns posibil la aceeași problemă — care-i particularizează atît de distinct viziunea plastică — și anume!

care este, care trebuie să fie realitatea picturii? De această dată, pictorul iesează prezentă (Galeria „Orizont”) o consistentă suită de construcții cromatice, deosebit de unitar și stilistic și de elaborată în coordonatele estetice fundamentale ale demersului său creator. Domină în pinzele sale alegoria — în planul compoziției — și senzualitatea — în modelarea materiei cromatice. Aparent, pictorul pare concentrat doar asupra unei anumite sintaxe, ordinii interioare a suprafețelor de culoare cu care operează. La o analiză simplificatoare, pictura lui Val Gheorghiu s-ar revîndica tendințelor abstracționiste, unele ecouri din pinzele lui Miró, Mondrian sau vecinătăți stilistice cu poetica formelor și culorilor lui Vasile Grigore superînd citeva indicii aproximative asupra situației artistului pe un anume palter al modernismului european. Nu aceste evaluări ne interesează! Val Gheorghiu este posesorul unui substanțial fundament cultural, ce-l poate ocroti de eventualele alinieri categoriale, iar forța de individualizare a personalității sale creatoare este atît de evidentă, încît putem valida astăzi

Corneliu Antim

muzică

Zborul ciocîrliei

Beneficiind de activitatea fructuoasă a corului „Vocea primăverii”, condus de Claudiu Negulescu. Opera Română din București a imitat înfăptuirea unor spectacole cu și pentru copii. România fiind, după cunoștințele noastre, singura țară în care institutul de gen desfășoară astfel de reprezentări. Încă în anii trecuți au fost finalizate trei asemenea manifestări care s-au bucurat de succes — „Micul comar” de Benjamin Britten, „Povestea micului Pan” de Laurentiu Profeta și „Inimă de copil” (după Cuore) de Carmen Petra Basacool. Am asistat în seara zilei de 11 octombrie la premiera absolută a celui de-al patrulea spectacol de acest fel — „Cosette”, operă pentru copii în 6 tablouri, prolog și epilog de Teodor Bratu, după romanul „Mizerabili” de Victor Hugo. Cunoscutul compozitor, autor și al libretului, se află la cea de a doua creație în domeniu, după „Punguta cu doi bani”, lucrată în urmă cu ani pe scena Operei din Iași. Autorul și-a pronunțat în înfățișare un scurt episod, extras din celebrul roman. În scenografia deosebit de funcțio-

nală a Victoriei Petrovici, bucurîndu-se de concursul coregrafei Aneta Gheorghiu rezizorul Nae Cosmescu, debutînd pe scena Operei Române (după multe și apreciate spectacole de teatru la televiziune și după altele pe scenele din Capitală și din țară), a izbucit o rezențialitate ce impresionează prin unitatea de concepție. Remarcabilă este, în acest sens, ideea folosirii formatiei de copii „Vocea primăverii” pe tot parcursul, membrii ei constituindu-se în



Vasile Smărăndescu

Literatura română - permanență a educației patriotice

— PROGRAM SPECIAL DE MANIFESTĂRI CULTURAL-EDUCATIVE ALE MUZEULUI LITERATURII ROMÂNE (17-23 oct. 1988)

CONCEPTIA SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI FUNCȚIILE LITERATURII ȘI ARTELOR ÎN SOCIETATE SOCIALISTĂ, LA SPIRITUL REVOLUȚIONAR AL CREATIEI ● Muzeul Literaturii Române și valorile de patrimoniu în opera de educație patriotică ● Vocația patriotică și umanistă a literaturii române. Marile creații în mărturie și documente ● Simpozion — expoziție ● Participă: D. R. Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România, acad. Alexandru Balaci, Iulian Antonescu, director adj. în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, prof. univ. dr. doc. I. C. Chițimia, Vasile Ileaș, director al Editurii Minerva, Gabriel Stămpel, director adj. al Bibliotecii Academiei R. S. România ● 17 oct., ora 12, Muzeul Literaturii Române.

PATRIOTISMUL, DIMENSIUNEA FUNDAMENTALĂ A LITERATURII ROMÂNE ● Simpozion ● Participă: Dumitru Almas, Ion Lăncrăjan, Ioan Micu, prof. univ. dr. Dumitru Micu, Fănuș Neagu, Dan Tărchiță.

PATRIA ÎN VECHI NEMURITOARE ● Recital de poezie patriotică susținut de actorii Lucia Muresan și Ion Marinescu ● 18 oct., ora 17, Muzeul Literaturii Române.

ISTORIA NAȚIONALĂ ÎN DRAMATURGIA LUI MIHAI EMINESCU ● Dezbateri științifice ● Participă: acad. Alexandru Balaci, prof. univ. dr. doc. Zoe Dumitrescu-Busulenga, Constantin Busuioacă, director al Academiei R. S. România, Georgia Mitran, redactor la Editura Academiei, prof. univ. dr. Edgar Papu, prof. univ. dr. doc. Alexandru Piru, Mihai Ungheanu, redactor șef adj. al revistei „Lucafeărul” și colectivul Emdisc.

MHAI EMINESCU ÎN VIZIUNEA SCRITORULUI ȘI PLASTICIANULUI ALECU IVAN GHILIA ● Expoziție de artă plastică ● Prezintă: Dan Grigorescu, critic de artă.

TEATRUL MANUSCRIPȚURILOR — OPERE — TEZĂUR — MIHAI EMINESCU ● Interpretatez actorii din teatrul bucurestean (Manifestare organizată cu prilejul apariției vol. VIII — Teatrul din editia națională Opere de Mihai Eminescu) ● 19 oct., ora 17, Muzeul Literaturii Române.

POPORUL — IZVORUL NEPIERITOR AL

CREATIEI — SPIRITUL REVOLUȚIONAR AL LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORAN ● Simpozion-dezbateri ● Participă: Alexandru Andreiș, Nicolae Dan Frunțelă, Ion Horea, Corneliu Leu, Nicolae Grigore Mărgărit, Laurențiu Ulici.

O PATRIE, UN PARTID, UN POPOR ● Moment poetic susținut de actorii: Mariana Cereșel, Cristina Deleanu, Ștefan Velnicu ● 20 oct., ora 17, Muzeul Literaturii Române.

PERMANENȚA SPIRITULUI NAȚIONAL — CAPODOPERE AL LITERATURII ROMÂNE ÎN CREAȚIA CINEMATOGRAFICĂ ● Dezbateri ● Prezentarea filmului „Moromeții” după romanul lui Marin Preda ● Participă: Ștefan Gulea, regizorul filmului, actorii Luminița Gheorghiu și Victor Rebengiuc, Magda Mihăilescu, critic de film, Mihai Ungheanu, critic literar ● 21 oct., ora 16, Sala Universității Culturale Științifice București, str. Biserica Amzei 5-7 ● Organizează Muzeul Literaturii Române și ICMB.

VALORIFICAREA MOSTENIRII LITERARE — OBIECTIV MAJOR AL POLITICII CULTURALE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ● REVISTA „MANUSCRIPȚURILOR” ȘI PROCESUL EDITĂRII DOCUMENTELOR INEDITE ● Dezbateri ● Participă: acad. Alexandru Balaci, Radu Constantin, director în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, prof. univ. dr. Paul Cornea, prof. univ. dr. Virgil Căndea, conf. univ. dr. George Gană, lector univ. dr. Nicolae Mănolescu, prof. univ. dr. Edgar Papu și colectivul redacțional.

DECERNAREA PREMIILEI ANUAL „PERSEVICIUS” AL REVISTEI „MANUSCRIPȚURILOR” PENTRU CEA MAI BUNĂ EDITIE CRITICĂ A ANULUI 1987 ● 22 oct., ora 11, Muzeul Literaturii Române.

„CANTARE OMULUI” ● Spectacol literar-muzical ● Cuvânt înainte: acad. Alexandru Balaci ● Participă: Ioan Alexandru, Mircea Dinescu, Mircea Micu, Nicolae Mircea, Mircea Florin Sandru, Dan Verona. În dau concurs actorii Ion Caramitru și compozitorul Doru Popovici.

„23 oct. ora 11, Casa memorială „Tudor Arghezi” — Mărgărit.



Tablouri de Anca Constantin

CUMPĂNĂ

Cintecul popului

De-ar o singură noapte
tăiat-n bucăți s-o-mprăști între voi
lar mai țeru, în ziua fără singe,
trupul sa mi-l surti
intr-un pom calator
pe Cimpia Eternă
la umbra lui
sa meargă
suhul cîmănt.
Căte un braț, câte un os,
sa pice pe pamintul racores
la un vas,
sa se caute anul pe alții
și să nu se găsească.
Kisipi marșant —
sa fie asază mîmbătoare
pe cîmpia mare
numele meu strigînd,
numele meu mormănt.
Și pomul calator
sa se oprească înguind
simțu celînt
și sa aștepte împotmolit
între răsărit și asărit,
între înnorat și lămnat
cîntecul meu de împărat.

George Alboiu



CONFABULE

Se întâmplă uneori să privești
un capac înalt și rotund
care arde
arde ca rochia unei mirese
apropo cu prea multă neîncredere
dînz-o privire
alături și călăd
a unui parter de bărbat stîng
dar acesta arde mai via dînz-o poartă
într-o deasă curălu
arde înmăntat
amăntat.

Iulian Neacșu

POEȚI ȘI CENACLURI

florica ciordaș



și în ideea unei frunze
leagă-n-ți cuvîntul
nerostit.
Dă-mi mina ta
și privește.
Totul este joc:
jocul tăcerii amorsate în timp,
jocul calului albastru
incoronat într-un nimf.

Instantanee nocturne

Intinerea dintre lacrimă
și idee
în decurul unei elipse
de zbor.
Sărutul pe care-l dau miinilor
stîngi,
cînd doarme îmbrăcată
într-un dor.
Înza de pînă
într-o mîncă de
Pași mai vînduți o romă
cu mișcări de stăleț.

Liniste absolută

Liniste absolută;
cortă să ghicesc
din care călătorez
soarele.
Duc minile în temple
și minile-mi miroș
a brad.
Mi-e sufletul mai mic
decît lăcașul dîmăneji,
văzută din adăpostul
unui greier.
Tăcerea absolută.
Aștept,
aștept cîntecul purpurii
ce spintecă așternutul.

Joc în doi

Dă-mi mina ta
și privește
Privăște calul ce poartă
sentimentul toamnei
pe un călă de lemn.
Zărește simburile nopții

Simpli trecători

Zilnic trecem prin fața vitrinelor
contemplînd
întrebări inhibate
în degetul arătător.
Fețele noastre au miros
de seară uscată
și fiecare pas
e o repetare a labirintului,
și fiecare privire
e un joc de șifrare
a luminii.
Zilnic trecem prin fața vitrinelor
contemplînd.
Rîndu-ne în aripi
obiectele ne îmbracă în lut,
devorîndu-ne.

radu ion zăgreanu

Reproșuri

În fiecare toamnă cerezetez manuale școlare.
În tabloul lui Mendeleev la rubrica plumb
îl așez pe Bocușiu.
Apoi stîng prin țară meteorologilor:
Lasă-i cartea lui Bocușiu,
Prin ea cîrge timpul.

Bătrîni

Pe stradă, bătrîni-și pîmbăz omîntirile.
Fiecare ține în mînă o zăgădă învîzibilă.
Cînd se înclinesc cînd doi
își măsoară unul altuia umbra vieții.

Dacă au o amintire comună
Fiecare își delimitează teritoriul său.
Apoi se plîng c-î n-ovă privirile nepoților
Au devenit o lectură de anticariat.
Cu o zăgădă învîzibilă în mînă,
O altă mînă îi ține legați
și-i mai poartă pe străzile amintirilor.

Mingierea

Deschide-te pămînt.
Bat în tine c-un mormînt.
Fiecare moarte te rănește.
Bate în tine pumnul bunicului
Ce mină grea are,
Bunicul și mă mingie cu pămînt.

REMEMORĂRI

Nostalgii de toamnă

Mame!

Stau în livadă și toamna ofteză liturghii
colorate, ca o amantă bătrînă ruginindu-se de
plopii cel țîră: să n-o des ațîră și să n-o
părăsească. Stau în livadă aproape de crucea
bunicului meu îngropat printre mări cu fructele
roșii, un pumn de țîră adus într-o ladă
de fer din cel de-al doilea război mondial.
Copilul vecinului mă pîndește cu nasul vîrt
în aluzii și se miră: vrea să vadă cum arată
în carne și oase un „doam scriitor” și este
destul de dezamăgit.

Eu stau răgănit pe pămînt și lîm dăre că nu
prea deosebit de mine văd calul cel alb din
prunce care a murit așa de bătrînet și melancolic.

Stau în livadă și mama lîm așeză, știu bine,
busuoc mîncîtor în „geamantanul de scriitor”
te timp ce cocoz satului cîntă bezmetici a
disprete, toamna ofteză liturghii colorate și
eu mă voi furisa în zori de tîmna văzută,
lăncă, zori orășul țencălar.

E timpul. Se scîrță mări se-aprînde pădurea
sub lîmă, mama și crucificată în poartă
prîndu-mă, mîroase-a doivesc și-a cîmpoate
lînce și-a aer e pară hohorul toamnei ruginindu-se
ca o amantă bătrînă de plopii cel

tină și n-o de uitării, să n-o părăsească...
E timpul să pîc și săm, teclind pe ulițele
estului, cum jurnate din trupul meu a rămas
răgănit în țărba înaltă.

II

Stiu că numai tu te gîndești la mine, în
noptile lungi de mesom cînd te plîmbi, ca o
fantomă subțire, te plîmbi tremurînd în camera
cu pozele mele. Mamă, înclădu-mi să rămîn
un străin, un străin pentru inima ta speriată de
timp. Nu mă-ntrista cu plîmbirile nocturne prin
camera mea devastată de lîmă. În asemenea
nopti cînd vechei prăbșită-n dureri nerostite,
o gheară de aur lîm strînge beregata și mă trezește
din somn neliniștit ca în fața unei pri-
mezii. Înclădu-mi să mă gîndesc la tine și
lasă-mă să te iubesc așa cum știu.

Aici, departe, nu știu și nici nu e bine să știu
ce singur este fiul tău, sărmanul... De cite ori
primese lîmă pachetul care-mi aduce rufe
șofiate, săruri înspălmîntat de frig cămășă ce-a
de lîm în mîna ta bătrînă.

Nu te plîmbi în nopti carbonizate de amiri-
niri nepriitoare și lasă-ți odorul să adoarnă
lîmă, acio în orășul de beton, visînd în
somn cămăși imaculate...

Mircea Micu

Implicarea în actualitate

Urmare din pag. 1

renții de adîncime al socialului, nu este suficient să redea nivelul epidemic al existenței, aspectul ei cotidian intîmplător. Romanul, în accepțiunea sa superioară, este un model complex al lumii reale — subliniem complex iar nu complicat — trecerea de la prima la a doua ipoteză se obține prin viziune, prin capacitatea de sinteză și intuiție profundă a vieții. De altfel aceste trăsături conferă valoare unei creații impunînd-o în conștiința cititorilor.

Spre ce trebuie să se deschidă romanul contemporan? Pe la începutul anilor 70 se vorbea insistențios despre o criză foarte cîntănată sub aspectul problematicii ei, este vorba de „Socul viitorului” al lui Alvin Toffler. Tradus și în românește, studiul sociologului american a devenit brusc un best-seller, o carte de referință în domeniu, titlul său intrînd în limbajul curent ca o definiție a actualității de spirit. De fapt ce conține această carte, într-un fel „provocatoare” — cum au considerat-o mulți comentatori? Autorul a surprins aspectele caracteristice ale noului „fenomenologii sociale”, rapidele transformări ale lumii moderne, efectele „tranziției” sfîrșitului de mileniu asupra sensibilității și ritmului de viață ale omului. Chiar dacă Alvin Toffler este deseori prizonierul unei confuzii ideologice și al unei mentalități de staționaritate intuițiile sale sînt de multe ori valabile și ceea ce trebuie să reținem în primul rînd este interesul pe care l-a stîrnit această carte și datorată nelogeticității stilului direct și capacității de sinteză a datelor realității imediate. Sistem, cu fiecare pagină, puși în fața unei cardiograme sociale și obliși să reflectăm la consecințele etice ale progresului civilizației moderne. (formulări în fel de tranșante privind marea socio-culturală de prezentare în limba și în studiul lui M. Luhan „Galaxia Gutenberg” — o carte care s-a bucurat și ea de mare succes la public). Nu e în intenția noastră să discutăm punctele nevalgice ale acestor teorii paricarde, absența unui solid orizont uman. Putem însă să afirmăm că interesul de lucrările amintite demonstrează că oamenii doresc azi imagini sintetice despre prezent, despre sensul evoluției istorice, ei caută în cărți formularea unor opinii esențiale, exprimarea unor puncte de vedere cu miză majoră. Judecăm în această perspectivă, romanul nostru de actualitate fără a lăsa în nega numeroasele reușite — trebuie să se axeze mai mult pe subiectele de anvergură, pe dialectica de idei a epocii. Proza actuală și-a sporit claviatura stilistică îmbogățindu-și paleta expresivă cu o serie de tehnici narative moderne dar tematic nu abordează cu destulă forță problemele contemporane „de primă linie”. Universul cotidian al omului și biografiile comune surprinse realist aduc, fără discuție, un aer de autenticitate în prozele de azi dar nu oferă mereu pregnanța unei viziuni, nu au cu alte cuvinte forță simbolică și stilul existentiale moderne pătruns în spațiul epic, mai puțin însă au fost aduse în universul prozei ideile forță ale prezentului, cele care definesc universul spiritual al lumii de azi. George Călinescu spunea că „romanul modern studiază omul comun”. Foste exact. Dar asta nu înseamnă că acest om vîdat de opinii și năzuție, de întrebări ontologice. Se spune că „fiecare om are filozofia sa” dar tot adevărat este că ideile unei epoci își pun amprenta pe modul de a gîndi al oamenilor. O analiză a problematicii contemporane scoate în evidență cîteva aspecte dominante. Specialiștii vorbesc despre fenomenul de tranziție pe care-l trăim la nivel planetar și reflectat în viața de zi cu zi, e trecerea de la un tip de cultură la altul, de la o structură a civilizației la alta. Există numeroase teorii, unele chiar alarmante. Cum răspunde romanul de actualitate la aceste provocări ideologice? Se pare că simplul descriptivism este insuficient și se așteaptă pe plan literar o implicare efectivă. Confruntarea tendințelor politice, criza ecologică, amenințarea războiului, suprasolicarea informațională, migrațiile sociale, semnificativă actuală a comunismului, mentalitatea postindustrială etc., sînt elemente care definesc azi o realitate extrem de complexă și agitată față de care conștiința scriitorului se raportează zilnic. Multe din aceste aspecte pîtrund dintr-un literatură, de exemplu în numeroase romane apare motivul tranziției sociale: navetismul, migrarea ruralilor spre oraș, viața căminelor de nefamilisti, universurile epice sînt nu rareori populate cu flotații ce alunecă pe panta provizoratului existențial (în profeste și viața de familie), răzbat în romanele de azi mesajele ecologice, cu variantele paselii a întoarcerii patriarhale la natură, se insistă pe imaginile kitsch-ului moral și estetic al omului „de tranziție” etc. Sînt aspecte care pîtrund în materia faptică a prozelor actuale despre lumea de azi dar ele nu nasc întregi și privind condiția umană, nu formulează probleme de conștiință rămînd la nivel constatativ. Literatura are forța de transcendență a evenimentului cotidian prin-o atitudine reflexivă, prin apelul la idee. Sînt semnul confruntării ideilor stău eroii lui Camil Petrescu, o serie de scrieri contemporane sînt axate pe tensiunea dezbaterii politice (romanele lui Titus Popovici, Ion Lăncrăjan, Dumitru Popescu etc.) ideile pot deveni personaje principale precum în „Condiția umană” a lui Malraux sau în romanul lui Thomas Mann „Doctor Faustus” opere în care mesajul este construit pe dezbateri unor probleme fundamentale ale destinului uman, pe dramaticul confruntărilor de opinii. Se simte nevoia apariției unor romane de idei cu accent în plan social și politic, romane în care să asistăm la confruntarea opiniilor în legătură cu soarta omului la sfîrșit de mileniu. Dar asta înseamnă, în plan literar, sporirea forței dialogului, de ce să n-o spunem, dialogul ca element narativ, a cam intrat în dizgrație în proza modernă, autorii preferînd vocile anonime topline în text sau monologurile interioare și astia diminuează mult

a cum vrea douăzeci de ani, sora mea Conchita a scris și ea, pentru revista franceză *Pesitif*, cîteva amintiri. Iată ce a spus despre copilăria noastră:

„Exam șapte frați. Luis, cel mai mare dintre noi și, în continuare, trei fete, din care eu eram a treia și cea mai prostuță. Luis s-a născut în Calanda din simplă întîmplare, însă a crescut și a fost educat în Zaragoza.

Cum el mă acuză mereu că în povestirile mele din trecut mă refer la perioada prenatală, vreau să precizez că amintirile mele cele mai îndepărtate sînt o porțocală văzută într-un coridor și o fetiță frumoasă scîrpinîndu-și coapsa albă în spatele unei uși. Eu aveam atunci cinci ani.

La urma deia cursurile confesionale. Dimineața, înainte de a porni la școală, între mama mea și el existau mici fricțiuni, deoarece el nu dorea să poarte pe cap boneta uniformei. Cu toate că mama era foarte puțin severă cu preferatul ei, în privința asta, nu știu exact din ce motiv se arăta total intransigent.

Cînd Luis avea deja paisprezece sau cincisprezece ani, mama mea îl obliga să se lase condus la școală de una din surioare, pentru a se convinge că, așa cum promisese el, nu-și va ascunde boneta sub vestă. Și, într-adevăr, el o ascundea.

Avînd o inteligență naturală, și fără cel mai mic efort, Luis obținea cele mai bune note. Însă el avea un asemenea comportament extrem, încl, cu puțin timp înainte de terminarea cursurilor, comitea cu tot dinadinsul o ispravă, pentru a evita umblirea de a fi numit tremăntul clasei, în fața publicului, la serbările de sfîrșit de an.

În timpul cînei, familia asculta cu emoție incidentele vieții sale de școlar. Intr-o seară, Luis ne-a asigurat că la prînzul de la prînzul pe care îl luase în ziua respectivă, găsise un ciopor negru și murdar de jezuit. Tatăl meu, care apăra, din principiu, colegiul și pe profesori, a refuzat să creadă. Cum Luis insistă, tatăl îl gonise din cameră și el ieșise foarte demn, spunînd că, în fel ca și Galilei: „Și totuși era un ciopor.”

La vîrsta de treisprezece ani, Luis începuse să la lecții de vioară, căci îl plăcea acest lucru la nebunie, și părea să alba daruri pentru acest instrument. Aștepta cînd noi eram deja asaza în pat, și atunci el își făcea apariția cu vioara în mînă, în camera în care dormeam cele trei surori. Începea întotdeauna cu explicarea „temei” pe care astăzi, amintindu-mi-o, mi se pare foarte wagneriană, cu toate că atunci nici el, nici noi nu știam ce este. Nu cred că muzica sa era în realitate muzică, însă pentru mine era o ilustrare ce contribuia la îmbogățirea aventurilor mele imaginare. Luis ajunse să formeze o orchestră, și cu ea, la marile solemnități religioase, Jansa de la înălțimea corului pe care muzica extazăză noțele din liturghia de Perosi și din „Ave Maria” de Schubert.

Părintii mei plecară deseori la Paris și, la înapoierea lor, ne copleșeau cu jucării. Dintr-una din aceste călătorii, fratelui meu i se aduse drept jucărie un teatru care cred că trebuie să fi măsurat un metru pătrat. Avea

Luis Buñuel ULTIMUL MEU SUSPIN

AMINTIRILE CONCHITEI

cortine și decoruri de teatru. Îmi amintesc de două dintre acestea; o sală a tronului și o pădure. Personajele erau confecționate din carton și reprezentau un reșe, o regină, un bufon și scutieri. Nu măsurau mai mult de zece centimetri și se miscau întotdeauna cu fața la public, cu toate că se deplasau în mări multe direcții cu ajutorul unei sîrme. Pentru a completa lista, Luis avea un leu în altitudine de atac care, la timpul respectiv, cînd îl erau în bună stare picioarele din alabastru, servea de „presse-papier”. Avea de asemenea un turn Eiffel aurit, care, pînă atunci, se afla prin toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cîntic sau o mică cetățuie, însă îmi amintesc perfect de bine că l-am văzut intrînd în scenă în salonul tronului, făcînd ușoare salturi și legat de coada ridicată a teribilului leu.

Cu opt zile înainte de reprezentatie, Luis începea pregătirile. Repeta cu cei alți doi de care la fel ca în Biblie, erau puțin. Aranjau scaune într-unul din hambare și trimiteau invitații băieților și fetelor din oraș de o vîrstă mai mare de doisprezece ani. În ultima clipă înainte de începere, se pregătea o gustare cu dulciuri și bezele, iar pentru băutura, otet înclăduț cu zahăr. Noi, înclăduindu-ne că acestă băutura era originară dintr-o țară exotică, a consumam cu plăcere, și cu un aer de mirală.

Pentru că Luis să ne lase pe noi, surorile sale, să intrăm, tatăl meu trebuia să-l amenințe că va interzice reprezentatia.

Cîteva ani mai tîrziu, și bineînțeles, în scop de binefacere, primarul a organizat un festival la școala municipală. Frațele meu a apărut pe scenă cu o îmbrăcăminte extravagantă, pe jumătate țigan, pe jumătate țilhar de drumul mare, miîndu-niște foarfece mari de tunis oale și cîntînd. În ciuda anilor scurși, îmi aduc bine aminte textul cîntecului: „Cu aceste foarfece și poța mea de a țîia, mă voi duce în Spania

du-și înlît un picior și apoi călăbat în lăvabou, cu apă rece, tot atît de des cum se spăla pe miini. Pe vremea aceea (sau poate înainte, cu calendarul nu stau prea bine) aveam în casă un sobolan de care aveam grijă ca și cum făcea parte din familie. Era enorm, aproape cit un leucure, murdar și cu coada roșie. Îl purtam cu noi în călătoriile, într-o colivie de papagal, și o bună bucată de timp ne-a complicat destul de mult viața. Bietul animal a murit ca un sfînt, cu simptome clare de otrăvire. Aveam cîinci aspritoare și nu am reușit să descoperim pe ucigaș. Oricum, am uitat repede de el.

Întotdeauna am avut în jurul nostru vreun animal: maimuțe, papagali, șoimi, broaște, unul sau doi serpi, o soprîlă mare africară pe care buzdănașii, într-un moment de groază, o omorît-o cu sadism cu o lovitură de vîtra, pe mîșina de găt.

Și nu îl pot uita pe Gregorie, mielul, care aproape că-mi rupuse femurul și bazinul cînd eu eram pe punctul de a împlini zece ani. Mi se pare că fusese adus din Italia cînd era foarte mic. Întotdeauna s-a purtat cu mine ca un ieporic. Eu l-am iubit doar pe Neae, celul.

Aveam și o cutie mare de pălării care era plină cu șoareci. Erau ai lui Luis, care însă nu ne lăsa să-i vedem decît o singură dată pe zi. Selectionase mai multe perechi care, bine hrănite și îngrijite, procreau întruna. Înainte de a pleca de acasă, l-a urcat în hmbur și, cu un mare preiudiciu pentru proprietarul locului, le-a dat libertate, pentru „a crește și a se multiplica”.

Noi toți am iubit și am respectat tot ce avea viață, inclusiv viața vegetală. Cred că toate ființele vii ne respectă și ne iubesc la rîndul lor. Puteam traversa o pădure plină de fiare, fără vreo pericol pentru noi. O singură excepție: Fălmîșii.

Sînt niște monștri oribili și înspăimîntători, care în fiecare clipă ne pot amări viața. O stranie morbiditate bunuească face din ei teama principală a discuțiilor în familie. Povestile noastre despre pălării sînt fabuloase.

Se spune că frațele meu Luis, vîzînd un monstru cu ochi ochi și cu gura încadrată cu antene încrîlcate, își pierdu conștiința într-un han din Toledo, unde lua masa, și nu își reveni pînă ce nu ajunse la Madrid.

Sora mea cea mare, într-un hotel, făcuse rost de o hîrtie pentru a desena capul și toracele unui pînăjen care o spiona. Aproape plîngînd, ne-a descris cele patru priviri pe care le arăta în jurul ei, înclăduindu-se în jurul ei, și un singur rece și de neînțeles, l-a scos din înclăpăre, prins de un picior.

Sora mea, cu frumoasa ei mină, imită bine mersul ezitant și oribil al pînăjenilor bătrîni păroși și prăfuroși ce tirăsc după ei urme murdare din propria lor substanță și, cu un picior ce pare amputat, ei traversează prin amintirile copilăriei noastre.

În românește de
Esdra Alhasid

